

Bíbliuhandbók

Bíbliuhandbók

PARTUR

Guds navn í Hebraisku skriftunum	1
Guds navn í Kristnu griksku skriftunum	2
Yvirlit: Profetar og kongar í Juda og Ísrael	3
Týðandi hendingar í lívi Jesusar á jørðini	4
Boðskapurin í Bíbliuni	5

Kort

Fyrsta Mósebók og ferðir ættarfedranna 6

Teknlýsing

Ferðin úr Egyptalandi 7

- Rættiliga neyv ávísing

Lovaða landið verður hertikið 8

- Heldur óviss ávísing
? eingin neyv ávísing í økinum

Búsetingin í lovaða landinum 10

- Vegur

Ríki Dávids og Sálomons 11

Norður er ovast á øllum kortum

Heimsveldi, sum Dániel profeteraði um 13

Onnur staðarnøvn úr sama tíðarskeiði standa eftir komma

Ísrael á døgum Jesusar 14

Onnur staðarnøvn úr øðrum tíðarskeiðum standa í klombrum

Útbreiðsla kristindómsins 17

Myndatalvur

Tabernaklið og høvuðspresturin 9

Tempul Sálomons 12

Tempulfjallið í fyrstu öld 15

Tíð

Seinasta vikan Jesus livdi á jørðini 16

Jødiski kalendarin 19

Máleindir

Keyp og søla 18

**Henda útgávan er ikki til sølu.
Hon er frandleidd sum liður
í einum heimsúmfatandi
bibliuundirvísingararbeiði,
ið verður figgjað við
sjálvbodnum stuðli.**

**Um tú vilt lata stuðul, kanst tú
fara inn á donate.jw.org.**

Stendur einki annað viðmerkt,
eru bibliuorðini eftir umseting Victor
Danielsens, endurskoðaðu útgávuni 1974.

© Hin Føroyski Bibliugrunnurin.

Bibliuhandbók

A Study Guide for God's Word

Prentað í oktober 2023

Faroese (sgd-FR)

© 2016

WATCH TOWER BIBLE AND TRACT
SOCIETY OF PENNSYLVANIA

Útgevarar:

Jehova vitni

Stenhusvej 28

4300 Holbæk

Danmark

Myndir:

Umslag og síða 2:

Shrine of the Book, mynd ©
The Israel Museum, Jerusalem

Síða 4:

© The British Library Board (G.12161)

Síða 8:

Vinstrumegin: Úr bókini *A Pre-Massoretic
Biblical Papyrus*, eftir Stanley A. Cook,
M. A. (1903)

Síða 9:

Úr *The Codex Alexandrinus in
Reduced Photographic Facsimile* 1909,
við loyvi frá British Library

Guds navn í Hebraisku skriftunum

Guds navn, skrivað við teimum fyra hebraisku hjáljóðunum יהוה, stendur nærur 7.000 ferðir í Hebraisku skriftunum. Í *New World Translation of the Holy Scriptures* verða hesir fyra bókstavirnir, ið vanliga verða nevndir tetragrammið, týddir „Jehova“. Einkannað navn stendur so ofta skrivað í Bíbliuni. Hóast teir menninir, sum við íblástri skrivaðu Bíbliuna, lýsa Gud við nógvum ymiskum heitum, sum til dømis „hin Alvaldi“, „hin Hægsti“ og „Harri“, so er tetragrammið tað einasta *navnið*, teir brúka um Gud.

Jehova Gud syrgdi sjálvur fyri, at bíbliuskrivararnir brúktu hansara navn. Til dømis gav hann Jóeli profeti íblástur at skriva: „Ein og hvør, sum ákallar navn HARRANS [Jehova, NW], skal verða frelstur.“ (Jóel 3:5) Og Gud læt eitt sálmaskald skriva: „Lat teir sanna, at eingin uttan Tú eitur HARRIN [Jehova, NW], hin hægsti yvir allari jørðini!“ (Sálmur 83:19) Ja, bara í Sálmunum – einari bók við poetiskum teksti, sum Guds fólk skuldi syngja og lesa upp úr – stendur Guds navn umleið 700 ferðir. Men hvussu ber tað so til, at Guds navn ikki er at finna í nógvum bíliuumsetingum? Hví skrivar *New World Translation* „Jehova“? Og hvat merkir Guds navn, Jehova?

Hví er navnið ikki at finna í nógvum bíliuumsetingum? Orsakirnar eru ymiskar.

Summi halda ikki, at hin alvaldi Gud hevur tørv á einum serstøkum navni, sum eyðkennir hann. Onnur eru helst ávirkað av jødiskari siðvenju og lata tí vera at brúka tað, kanska tí tey eru bangin fyri at vanhalga tað. Uppaftur onnur halda, at tá ið nú eingin við vissu veit, hvussu Guds navn eigur at úttalast, er frægast bara at brúka heiti, sum til dømis „Harrin“ ella „Gud“.

Guds navn skrivað við fornhebraisku bókstavunum, sum vórðu brúktir fyri útlegdina í Bábýlon

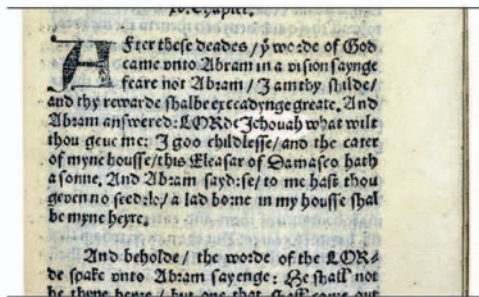
Guds navn skrivað við hebraisku bókstavunum, sum vórðu brúktir eftir útlegdina í Bábýlon

Men slíkar atfinningar hava einki grundarlag, og orsakinrar eru hesar:

- Tey, sum halda, at hinum alvalda Gudi ikki tørvar eitt serstakt navn, lástast ikki at vita av vitnisburðunum um, at Guds navn stendur í gomlum avritum av hansara orði, eisini teimum, sum eru varðveitt úr tíðini fyri Kristus. Sum áður nevnt syrgdi Gud fyri, at navnið kom at standa í hansara orði okkurt um 7.000 ferðir. Tað er eyðsæð, at hann vil hava, at vit bæði skulu kenna og brúka hansara navn.
- Umsetarar, ið hava so stóra virðing fyri jødiskari siðvenju, at teir strika navnið, gloyma nakað, sum er av stórum týðningi. Hóast summir jødiskir skriftlærdir ikki vildu úttala navnið, tóku teir tað ikki burtur úr sínum avritum av Bíbliuni. Í gomlum bókrullum, sum vórðu funnar í Qumran, tætt við Deyðahavið, stendur navnið nógvastaðni. Summir bíbliuumsetarar geva eina ábending um, at Guds navn stóð at lesa í upprunatekstinum, tá ið teir í staðin skriva heitið „HARRIN“ við stórum stavum. Men spurningurin er: Hví hava hesir umsetararnir loyvt sær at strika Guds navn úr Bíbliuni ella skriva nakað annað í staðin fyri, tá ið teir viðganga, at tað stendur fleiri túsund ferðir í bíbliutekstinum? Hvør hevur eftir teirra meining loyvt teimum at gera hesa broyting? Tað vita teir best sjálvir.
- Tey, sum siga, at vit ikki eiga at brúka Guds navn, tá ið vit ikki vita, hvussu tað av røttum eigur at verða úttalað, aftra seg kortini ikki við at brúka navnið Jesus. Men lærisveinarnir hjá Jesusi í fyrstu øld úttalaðu hansara navn heilt øðrvísi, enn tey flestu kristnu gera í dag. Jødakristin hava helst sagt *Jesju'a*. Og heitið „Kristus“ varð úttalað *Masji'ach*, ella „Messias“. Kristin, sum tosaðu grikskt, nevndu hann *Jesus' Kristus'*, og tey, ið tosaðu latín, søgdu *Jesus Christus*. Við íblástri frá Gudi varð grikska umsetingin av hansara navni skrivað í Bíbliuna. Tað vísir, at tey kristnu í fyrstu øld vóru so skilagóð at brúka navnið í tí sniði, sum var vanligt á teirra egna máli. Á sama hátt hevur nevndin, sum hevur umsett *New World Translation*, hildið tað vera skilagott at skriva „Jehova“, hóast tað ikki er heilt soleiðis, Guds navn varð úttalað á fornhebraiskum.

Hví skriar *New World Translation* „Jehova“? Á føroyskum verða teir fyra bókstavirnir í tetragramminum (יהוה) skrivaðir við hjáljóðunum JHVH. Sum øll onnur fornhebraisk orð hevði tetragrammið eingi sjálvljóð. Tá ið fornhebraiskt var gerandismál, var tað einki fyri hjá lesaranum at seta røttu sjálvljóðini inn.

William Tyndale týddi Mósebøkurnar í 1530. Her síggja vit Guds navn í Fyrstu Mósebók 15:2

Umleið túsund ár eftir at Hebraisku skriftirnar vóru lidnar, gjördu lærdir jødar eina skipan við úttaluteknum, sum vístu, hvørji sjálvljóð skuldu nýtast, tá ið fólk lósu hebraiskt. Tá í tíðini vóru nógvir jødar so pátrúnir, at teir hildu tað vera skeivt at siga Guds navn hart, og tí brúktu teir onnur orð í staðin. Tað tykist, sum teir, ið skrivaðu tetragrammið av, hava sett sjálvljóðini úr *hesum orðunum* saman við teimum fyra hjálfjóðunum, sum umboðaðu Guds navn. Handritini við úttaluteknunum hjálpa okkum tí ikki at fáa greiðu á, hvussu navnið upprunaliga varð sagt á hebraiskum. Summi halda, at navnið varð úttalað „Jahve“, og onnur halda nakað annað. Ein deyðahavsrulla við einum broti úr Triðju Mósebók á grikskum umstavar Guds navn *Jao*. Harumframt skjóta fornir grikskir skrivarar upp, at navnið eisini kann úttalast *Jae*, *Jabe* og *Jaue*. Men vit eiga ikki at vera pásetlig. Vit vita heilt einfalt ikki, hvussu Guds tænarar í forðum úttalaðu navnið á hebraiskum. (1 Mósebók 13:4; 2 Mósebók 3:15) Tað, sum vit vita, er, at Gud ferð eftir ferð brúkti navnið hjá sær, tá ið hann samskifti við fólk sítt, og at tey brúktu navnið, bæði tá ið tey vendu sær til hansara og í dagligari talu. – 2 Mósebók 6:2; 1 Kongabók 8:23; Sálmur 99:9.

Men hví skrivar *New World Translation* so „Jehova“? Tí soleiðis hevur Guds navn leingi verið skrivað á nógvum málum.

Fyrstu ferð Guds navn varð skrivað í eina enska bibliu var í 1530, tá ið William Tyndale umsetti Mósebøkurnar. Hann skrivaði „Iehouah“. Sum tíðin leið, broyttist enska málið, og tí varð Guds navn stavað meira tíðarhóskandi. Til dømis skrivaði Henry Ainsworth í 1612 „Iehovah“ í síni umseting av Sálmunum. Síðani, í 1639, tá ið verkið varð endurskoðað og prentað saman við

Mósebókunum, varð „Jehovah“ brúkt. Í 1901 skrifaðu teir, ið umsettu *American Standard Version*, „Jehovah“, har sum Guds navn stóð í hebraiska tekstinum.

Tá ið virdi bíbliugranskarin, Joseph Bryant Rotherham, skuldi greiða frá, hví hann í sínum verki *Studies in the Psalms* frá 1911 skrifaði „Jehovah“ í staðin fyri „Yahweh“, segði hann, at hann vildi brúka „navnið í einum sniði, sum vanligir bíbliulesarar betur kennast við (og sum eisini er viðurkent)“. Í 1930 segði A.F. Kirkpatrick professari nakað tað sama viðvíkjandi navninum „Jehovah“. Hann segði: „Nútiðar málfrøðingar siga, at tað eigur at verða lisið *Yahveh* ella *Yahaveh*; men JEHOVAH tykist veruliga at hava fest røtur í enska málinum, og tað, sum um ræður, er ikki at hava heilt røttu úttaluna, men at viðurkenna, at talan er um eitt sernavn, ikki bara eitt heiti sum til dómis 'Harrin'."

Hvat merkir navnið Jehova? Á hebraiskum kemur navnið Jehova av sagnorðinum יהוה (hvh), sum merkir „at verða“, og summir granskarar halda, at tað er hebraiska sagnorðið í eini serligari bending (kausativ). Tí er nevndin, sum hevur umsett *New World Translation*, komin til ta niðurstøðu, at Guds navn merkir „Hann fær at verða“. Granskarar eru ymiskir á máli, og tí eiga vit ikki at vera pásetlig. Men henda lýsingin hóskar væl til leiklutin hjá Jehova sum Hann, ið hevur skapt alt og fremur sína ætlan. Hann er ikki bara atvoldin til, at alheimurin og vitigar verur eru til – hann fremur framvegis sín vilja og sína ætlan, sama hvat hendir.

Tí merkir navnið Jehova ikki bara tað, sum liggur í nær skylta sagnorðinum í Aðru Mósebók 3:14, har vit sambært *New World*

Translation lesa: „Eg verði tað, sum eg velji at verða“ ella „Eg skal vera tað, sum eg vil vera.“ Hesi orðini lýsa ikki Guds navn til fulnar. Tey opinbera heldur eina síðu av persónleika Guds og vísa, at hann verður tað, sum í hvørjum einstøkum føri krevst, fyri at hann kann fremja sína ætlan. Hóast navnið Jehova kann hava hesa merkingina, er tað ikki avmarkað til tað, sum hann sjálvur velur at verða. Navnið merkir eisini, at hann fær tað, sum hann hevur skapt, at verða tað, sum er neyðugt, fyri at hann kann fremja sína ætlan.

יהוה

Tetragrammið
JHVH: „Hann fær
at verða“

יהוה

Sagnorðið HVH:
„at verða“

Guds navn í Kristnu griksku skriftunum

Bíbliugranskarar viðurkenna, at Guds navn, skrivað við tetragramminum (יהוה), stendur nærum 7.000 ferðir í upprunatekstinum til Hebraisku skriftirnar. Men nógvir halda ikki, at tað stóð í upprunatekstinum til Kristnu griksku skriftirnar. Av tí sama brúka flestallar bíbliur í dag ikki navnið Jehova í sonevnda Nýggja testamenti. Sjálvt í teimum førum, har brot úr Hebraisku skriftunum við tetragramminum verða endurgivin, skriva teir flestu umsetararnir „Harrin“ heldur enn Guds egna navn.

New World Translation of the Holy Scriptures fylgir ikki hesi vanligu mannagongd. Hon skriver navnið Jehova til samans 237 ferðir í Kristnu griksku skriftunum. Tá ið umsetararnir tóku avgerð um at bera seg soleiðis at, høvdu teir tvey týðandi viðurskipti í huga: (1) Tey griksku handritini, sum eru tøk í dag, eru ikki upprunahandrit. Tey flestu av teimum túsundtals avritunum, vit hava í dag, vórðu gjørd í minsta lagi tvær øldir eftir, at upprunahandritini vórðu skrivað. (2) Tá í tíðini býttu teir, ið skrivaðu av eftir handritunum, í summum førum tetragrammið um við *Kyrios*, sum er grikska orðið fyri „Harrin“, og í øðrum førum skrivaðu teir av eftir handritum, har tað longu var gjørt.

Nevndin, sum umsetti *New World Translation*, kom til ta niðurstøðu, at vitnisburðirnir um, at tetragrammið stóð í teimum griksku upprunahandritunum, eru sannførandi. Og vitnisburðirnir eru hesir:

- Í avritum av Hebraisku skriftunum, sum vórðu brúkt á døgum Jesusar og ápostlanna, stóð tetragrammið í øllum tekstinum. Fyrr í tíðini settu bert fá spurnartekn við hesa niðurstøðu. Og nú, tá ið avrit av Hebraisku skriftunum, sum kunnu tíðarfestast heilt aftur til fyrstu øld, eru funnin nærindis Qumran, kann eingin longur vera í iva.
- Á døgum Jesusar og ápostlanna stóð tetragrammið eisini í grikskum umsetingum av Hebraisku skriftunum. Í fleiri øldir hildu granskarar ikki, at tetragrammið stóð í handritum til *Septuaginta*, sum er elsta grikska umsetingin av Hebraisku skriftunum. Men so komu granskarar mitt í 20. øld fram á nøkur heilt gomul brot úr teirri útgávuni av *Septuaginta*, sum

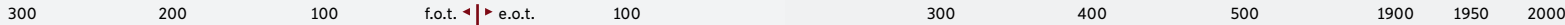
var til á Jesu dögum, og í teimum stendur Guds navn skrivað við hebraiskum bókstavum. Á dögum Jesusar stóð Guds navn sostatt í grikskum avritum av Skriftunum. Men í týðandi handritum til griksku *Septuaginta* úr fjórðu öld e.o.t., sum til dømis Codex Vaticanus og Codex Sinaiticus, var Guds navn ikki at finna í bókunum frá Fyrstu Mósebók til Malakias (har tað fyrr hevði staðið í eldri handritum). Tí er tað ikki so löggið, at Guds navn ikki stendur í teksti úr sonevnda Nýggja testamenti, ella grikska partinum av Bíbliuni, frá teirri tíðini.

- **Kristnu griksku skriftirnar siga sjálvar, at Jesus ofta vísti til Guds navn og kunngjörði øðrum tað.** (Jóhannes 17:6, 11, 12, 26) Jesus segði bart út: „Eg eri komin í navni Faðirs Míns.“ Hann legði eisini dent á, at verk hansara vórðu gjörd ’í navni Faðirs hansara’. – Jóhannes 5:43; 10:25.

- **Av tí at Kristnu griksku skriftirnar vóru eitt innblást ískoyti til tær heilagu Hebraisku skriftirnar, hevði tað verið löggið, um Guds navn, Jehova, knappiga hvarv.** Onkuntíð mitt í fyrstu öld e.o.t. segði lærisveinurin Jákup soleiðis við teir elstu í Jerusalem: „Símun hevur sagt frá, hvussu Gud í byrjan hevði umhugsan um at taka navni Sínum út fólk av heidningunum.“ (Ápostlasøgan 15:14) Jákup hevði helst ikki tikið soleiðis til, um eingin í fyrstu öld kendi ella brúkti Guds navn.

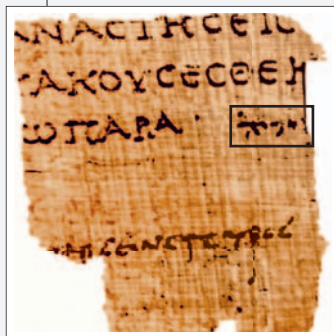
Jesus segði bart út: „Eg eri komin í navni Faðirs Míns.“ Hann legði eisini dent á, at verk hansara vórðu gjörd ’í navni Faðirs hansara’

- **Guds navn stendur í styttnum sniði í Kristnu griksku skriftunum.** Í Opinberingini 19:1, 3, 4 og 6 er Guds navn ein partur av orðinum „Halleluja“, sum er avleitt av einari hebraiskari orðing, ið bókstavliga merkir „lovið Jah“. „Jah“ er ein stytting av navninum Jehova. Nógv nøvn í Kristnu griksku skriftunum eru avleidd av Guds navni. Í roynd og veru merkir navnið Jesus sambært handbókum „Jehova er frelsa“.
- **Gamlar jødiskar skriftir geva ábendingar um, at jødakristin brúktu Guds navn í sínum skriftum.** Tosefta, eitt skrivað savn av munnligum lógum, sum varð liðugt umleið ár 300 e.o.t., sigur um kristnar skriftir, ið vórðu brendar, tá ið sabbatur var: „Bøkurnar hjá evangelistunum og bøkurnar hjá *minim* [helst jødakristnum] verða ikki bjargaðar undan eldinum. Tær verða brendar, har sum tær eru, við øllum sínum tilvísingum til

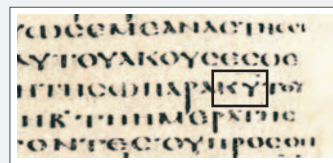
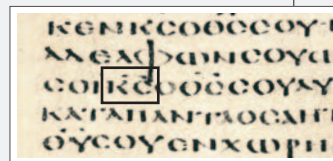
Fimta Mósebók 6:4
Nashpápyrusið
Önnur ella fyrsta öld f.o.t.

Fornhebraiskur tekstur,
har Guds navn stendur
tvær ferðir

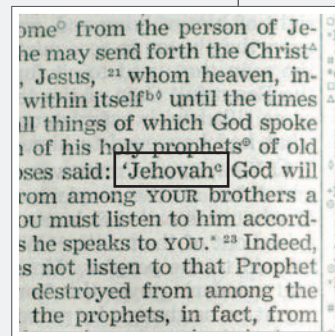
Brot úr Fimtu Mósebók 18:15, 16
P. Fouad Inv. 266
Fyrsta öld f.o.t.

Grikska umsetingin *Septuaginta*,
har Guds navn er skrifað við
hebraiskum stavam

Fimta Mósebók 18:15, 16
Codex Alexandrinus
Fimta öld e.o.t.

Guds navn strikað, og KC og KY,
sum eru styttingar av grikska
orðinum *Kyrios* (Harrin),
sett í staðin

Ápostlasøgan 3:22 endurgevur
Fimtu Mósebók 18:15
New World Translation
20. öld e.o.t.

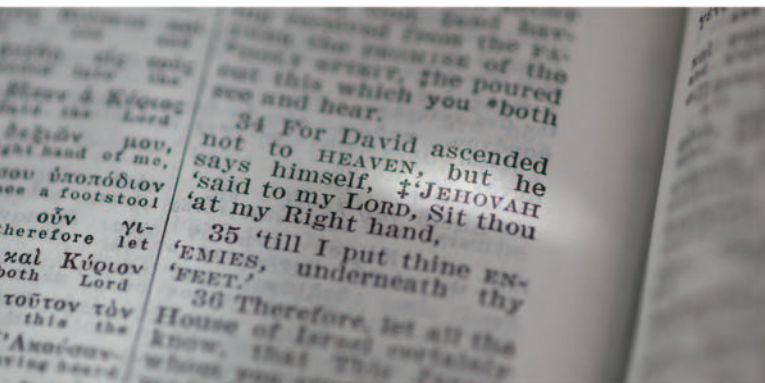
New World Translation
setur Guds navn aftur í tekstin

Guds navn.“ Sama keldan endurgevur Rabbi José galileara, sum livdi fyrst í aðru øld e.o.t., fyri at siga, at aðrar vikudagar „verða tilvísingarnar til Guds navn, sum standa í teimum [kristnu skriftunum], skornar burtur og goymdar, og hitt verður brennt“.

- Summir bibliogranskarar viðurkenna, at Guds navn helst var at finna, har Kristnu griksku skriftirnar endurgeva brot úr Hebraisku skriftunum. Undir yvirskriftini „Tetragrammið í Nýggja testamenti“ sigur *The Anchor Bible Dictionary*:

„Tá ið upprunahandritini til NT [Nýggja testamenti] vórðu skrivað, bendir nógv á, at tetragrammið, Guds navn, Jahve, stóð summastaðni ella allastaðni, har NT endurgevur brot úr GT [Gamla testamenti].“ George Howard professari tekur soleiðis til: „Tá ið nú tetragrammið framvegis stóð skrivað í avritum av griksku bíbliuni [*Septuaginta*], ið vóru tær skriftirnar, fornkirkjan hevði, er tað væl hugsandi, at teir, sum skrivaðu NT, varðveittu tetragrammið í bibliutekstinum, tá ið teir endurgevdu Skriftina.“

- Viðurkendir bíbliuumsetarar hava brúkt Guds navn í Kristnu griksku skriftunum. Hetta gjørdur nakrir av teimum, langt áðrenn *New World Translation* varð gjørd. Ímillum hesar umsetarar og verk teirra eru: *A Literal Translation of the New Testament ... From the Text of the Vatican Manuscript* eftir Herman Heinfetter (1863), *The Emphatic Diaglott* eftir Benjamin Wilson (1864), *The Epistles of Paul in Modern English* eftir George Barker Stevens (1898), *St. Paul's Epistle to the Romans* eftir W.G. Rutherford (1900) og *The New Testament Letters* eftir J.W.C. Wand bisp í London (1946). Haraftrat

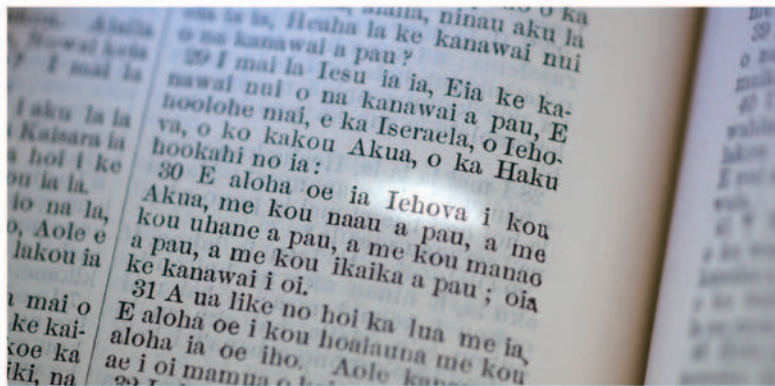
Guds navn í Ápostlasøguni 2:34 í *The Emphatic Diaglott* eftir Benjamin Wilson (1864)

skrivaði Pablo Besson í síni spönsku umseting fyrst í 20. øld „Jehová“ í Lukas 2:15 og í Brævi Judasar 14, og meira enn 100 undirgreinir í hansara umseting siga frá, at Guds navn helst hevði verið rætta endurgevingin. Langt áðrenn hesar umsetingarnar vórðu gjørdar, skrivaðu hebraiskar umsetingar av Kristnu griksku skriftunum úr 16. øld og fram tetragramm-ið nógvastaðni. Á týskum máli til dømis brúka í minsta lagi 11 umsetingar „Jehova“ (ella Jahwe) í Kristnu griksku skriftunum, og fýra umsetarar seta navnið í klombur eftir „Harrin“.

Meira enn 70 týskar umsetingar brúka Guds navn í undirgreinum ella viðmerkingum.

- **Bíbliuumsetingar á meira enn hundrað málum brúka Guds navn í Kristnu griksku skriftunum.** Á nógvum afrikanskum, indianskum, asiatskum og evropeiskum málum, eins og á málum, ið verða tosað á oyggjum í Kyrrahavinum, verður Guds navn ofta brúkt. (Sí yvirlitið á síðunum 12 og 13.) Tey, ið gjørdur hesar umsetingar, tóku avgerð um at brúka Guds navn av orsøkum, ið líkjast teimum áðurnevndu. Nakrar av hesum umsetingum av Kristnu griksku skriftunum eru rættiliga nýggjar, eitt nú rotumanska bíblían (1999), sum skrivar „Jihova“ 51 ferðir í 48 ørindum, og batac (toba) útgávan (1989) úr Indonesia, sum skrivar „Jahowa“ 110 ferðir.

Haldgóðar grundir eru uttan iva til at seta Guds navn, Jehova, aftur í Kristnu griksku skriftirnar. Og tað er júst tað, tey, ið umsettu *New World Translation*, hava gjørt. Tey hava djúpa virðing fyri Guds navni og vága sær ikki at strika nakað av tí, sum stóð í upprunatekstinum. – Opinberingin 22:18, 19.

Guds navn í Markus 12:29, 30 í eini hawaiiánskarí umseting

Mál og málføri, sum brúka Guds navn í høvuðstekstinum í Kristnu griksku skriftunum

Mál ella málføri: Guds navn

Aneityum: Ihova	Ila: Yaave
Arawak: Jehovah	Iliku (Iusengo málføri): Yawe
Awabakal: Yehóa	Indonesiskt: YAHWEH
Bangi: Yawe	Kala lagaw ya: Ihovan
Batak (toba): Jahowa	Kalanga: Yehova; Yahwe
Benga: Jēhova	Kalenjin: Jehovah
Bolia: Yawe	Kerewo: Ihova
Bube: Jehovah	Kiluba: Yehova
Bullom so: Jehovah	Kipsigis: Jehoba
Chácobo: Jahué	Kiribati: Ihova
Cherokee: Yihowa	Kisonge: Yehowa
Chin (haka): Zahova	Koreiskt: 여호와
Chippewa: Jehovah	Kosreanskt: Jeova
Choctaw: Chihowa	Kroatiskt: Jehova
Chuukese: Jiowa	Kuanua: leova
Dakota: Jehowa	Laoskt: Yehowa
Dobu: Ieoba	Lele: Jehova
Douala: Yehowa	Lewo: Yehova
Efate (norður): Yehova	Lingala: Yawe
Efik: Jehovah	Logo: Yehova
Enskt: Jehovah	Lomongo: Yawe; Yova
Eve: Yehowa	Lonwolwol: Jehovah
Fang: Jehōva	Lugbara: Yehova
Fijianskt: Jiova	Luimbi: Yehova
Franskt: IHVH, yhwh	Luna: Yeoba
Ga: Iehova	Lunda: Yehova
Gibarío (kerewo málføri): Iehova	Luo: Yawe
Grebo: Jehova	Luvale: Jehova
Hawaiianskt: Iehova	Madagaskiskt: Jehovah; Iehōvah
Hebraiskt: יהוה	Malo: Iova
Hindustani: Yīhováh	Marquesan: Iehova
Hiri motu: Iehova	Marshalløyskt: Jeova
Ho-chunk (winnebago): Jehowa	Maskelynes: Iova
Hollendskt: Jehovah	Mentawai: Jehoba

Meriam: **lehoua**
Misima-paneati: **lehova**
Mizo: **Jehovan**; **Jihova'n**
Mohawk: **Yehovah**
Mortlock: **Jioua**
Motu: **lehova**
Mpongwe (myene málføri): **Jehova**
Muskogee: **Cehofv**
Myene: **Yeôva**
Naga, angami: **Jihova**
Naga, konyak: **Jihova**
Naga, lotha: **Jihova**
Naga, mao: **Jihova**
Naga, norður-rengma: **Jihova**
Naga, sangtam: **Jihova**
Nandi: **Jehova**
Narrinyeri: **Jehovah**
Navaho: **Jího'vah**
Navriskt: **Jehova**
Ndau: **Jehova**
Nembe: **Jehovah**
Nengone (ella maré): **lehova**
Ngando: **Yawe**
Ntomba: **Yawe**
Nukuoro: **Jehova**
Portugísiskt: **láhve**
Pólskt: **Jehowa**
Rarotonga: **Jehova**; **lehova**
Rerep: **lova**
Rotumanskt: **Jihova**
Sakao: **lhova**; **lehova**
Sámoskt: **leova**
Seneca: **Ya'wën**
Sengele: **Yawe**

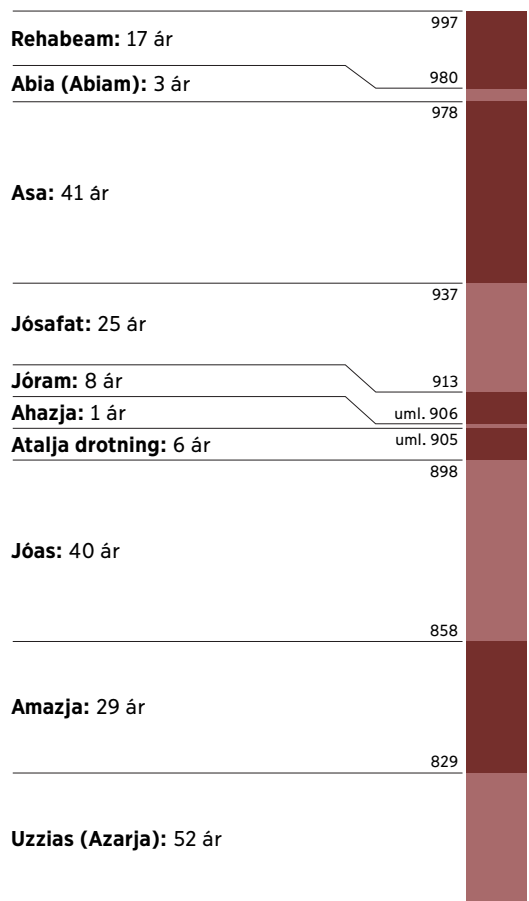
Sie: **lehōva**
Soto: **Yehofa**
Spanskt: **Jehová**; **Yahvé**; **YHWH**;
Yahweh
Sranantongo: **Jehova**
Sukuma: **Yahuwa**; **Jakwe**
Sulu: **Jehova**; **YAHWE**
Tahitískt: **lehova**
Tai: **Yahowa**
Teke-eboo: **Yawe**
Temne: **Yehófa**; **Yehofa**
Toaripi: **Jehova**; **lehova**
Tongskt: **Jihova**; **Sihova**
Tshiluba: **Yehowa**
Tsonga: **Jehova**
Tsvana: **Jehofa**; **Yehova**; **Yehofa**
Týskt: **Jehova**; **Jehovah**; **Jahwe**
Umbundu: **Yehova**
Uripiv: **lova**
Walisískt: **lehofah**
Wampanoag: **Jehovah**
Xhosa: **Yehova**
Zande: **Yekova**

(Umfram t hesi málini brúka nógv mál og málføri Guds navn í onkrum sniði í undirgreinum ella frágreiðingum.)

Meira enn 120 mál

Yvirlit: Profetar og kongar í Juda og Ísrael

Kongar í **sunnara** tvíættaríkinum Juda

1000 f.o.t.

950 f.o.t.

900 f.o.t.

850 f.o.t.

800 f.o.t.

Eliás

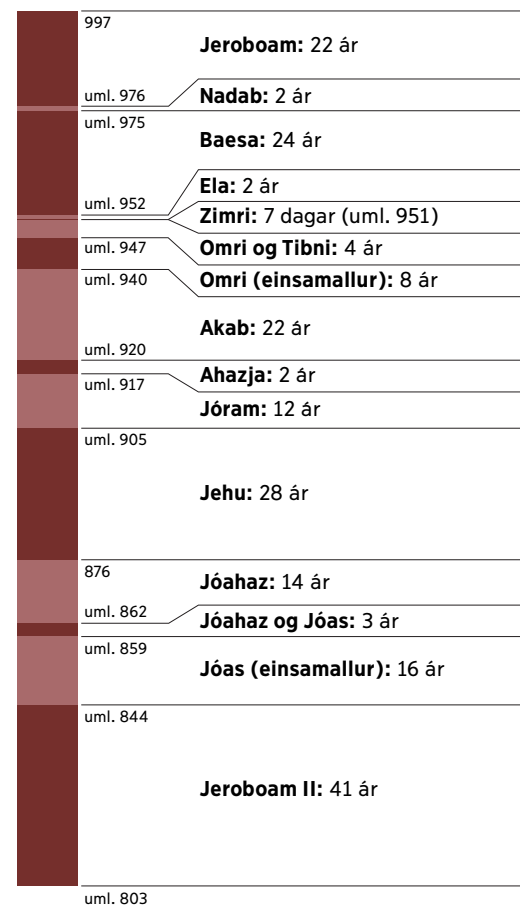
Elisa

Jónas

Amos

Joel

Kongar í **norðara** tíggjuættaríkinum Ísrael

997

uml. 976

uml. 975

uml. 952

uml. 947

uml. 940

uml. 920

uml. 917

uml. 905

876

uml. 862

uml. 859

uml. 844

uml. 803

Jeroboam: 22 ár

Nadab: 2 ár

Baesa: 24 ár

Ela: 2 ár

Zimri: 7 dagar (uml. 951)

Omri og Tibni: 4 ár

Omri (einsamallur): 8 ár

Akab: 22 ár

Ahazja: 2 ár

Jóram: 12 ár

Jehu: 28 ár

Jóahaz: 14 ár

Jóahaz og Jóas: 3 ár

Jóas (einsamallur): 16 ár

Jeroboam II: 41 ár

Kongar í sunnara ríkinum
(framhald)

Uzzias (Azarja): 52 ár

Jótam: 16 ár

Akaz: 16 ár

Ezekias: 29 ár

Manasse: 55 ár

Amon: 2 ár

Josias: 31 ár

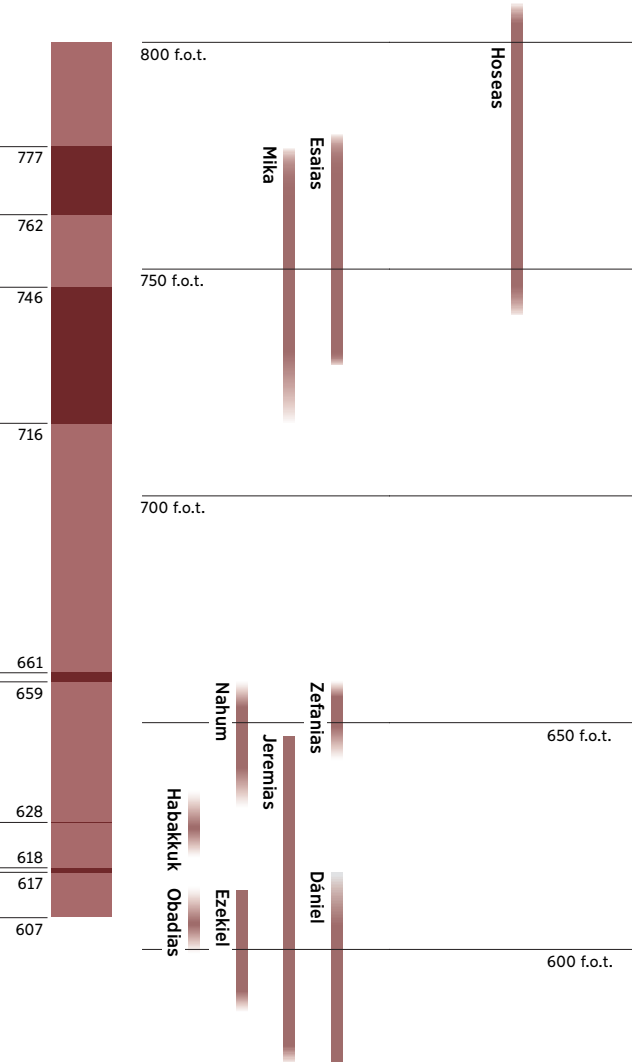
Jóahaz: 3 mánaðir

Jójakim: 11 ár

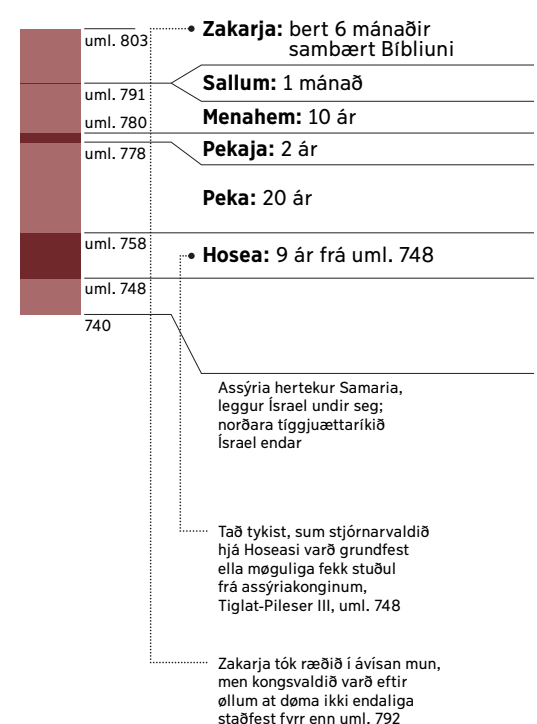
Jójakín: 3 mánaðir og 10 dagar

Zedekias: 11 ár

Jerusalem við templi sínum verður lagt í oyði, tá ið Bábýlon í stjórnartíðini hjá Nebukadnezari kongi ger innrás. Zedekias, seinasti jarðiski kongurinn í Dávids ætt, verður settur frá

Kongar í norðara ríkinum
(framhald)

• **Zakarja:** bert 6 mánaðir sambært Bibliuni

Sallum: 1 mánað

Menahem: 10 ár

Pekaja: 2 ár

Peka: 20 ár

• **Hosea:** 9 ár frá uml. 748

Assýria hertekur Samaría, leggur Ísrael undir seg; norðara tíggjuættaríkið Ísrael endar

Tað tykist, sum stjórnarvaldið hjá Hoseasi varð grundfest ella móguliga fekk stuðul frá assýriakonginum, Tiglat-Pileser III, uml. 748

Zakarja tók ræðið í ávisan mun, men kongsvaldið varð eftir øllum at døma ikki endaliga staðfest fyrr enn uml. 792

Týðandi hendingar í lívi Jesusar á jörðinni

Tey fyra evangeliini í tíðarröð

Til yvirlitini hoyra kort, sum vísa, hvar Jesus ferðaðist og prædikaði. Pílarnir á kortunum vísa, hvar á leið Jesus gekk.

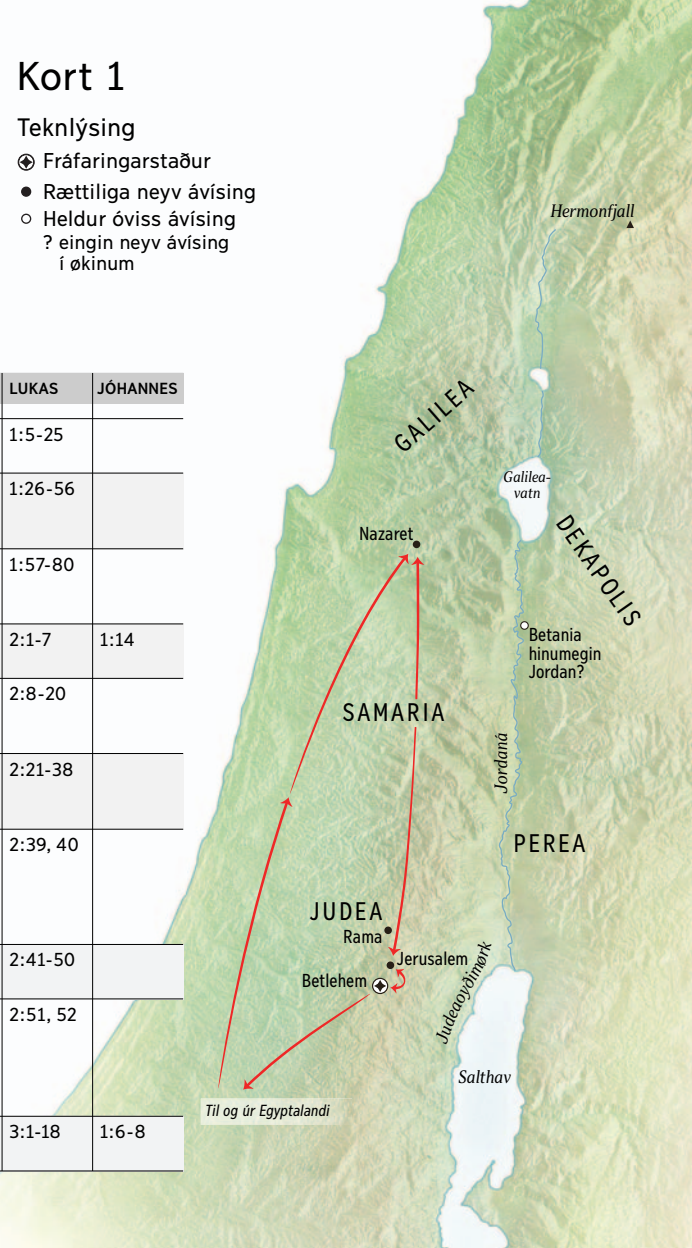
Áðrenn Jesus fer undir tænastru sína

TÍÐ	STAD	HENDING	MATTEUS	MARKUS	LUKAS	JÓHANNES
3 f.o.t.	Jerusalem, templið	Gabriel eingil boðar Zakariasi frá føðing Jóhannesar Doypara			1:5-25	
uml. 2 f.o.t.	Nazaret; Judea	Gabriel eingil boðar Mariu frá føðing Jesusar; hon vitjar skyldkonuna Elisabet			1:26-56	
2 f.o.t.	Fjallalandið í Judea	Jóhannes Doypari verður føddur og fær navn; Zakarias profeterar; Jóhannes skal vera í oyðimørkini			1:57-80	
2 f.o.t., uml. 1. okt.	Betlehem	Jesus verður føddur; „Orðið varð hold“	1:1-25		2:1-7	1:14
	Nærindis Betlehem; Betlehem	Ein eingil ber hirðum góð tíðindi; einglar lova Guði; hirðarnir vitja nýfødða barnið			2:8-20	
	Betlehem; Jerusalem	Jesus verður umskorin (8. dagin); foreldrini bera hann fram í templinum (eftir 40. dagin)			2:21-38	
1 f.o.t. ella 1 e.o.t.	Jerusalem; Betlehem; Egyptaland; Nazaret	Stjørnuspámennt vitja; familjan flýggjar til Egyptalands; Heródes drepur dreingjabørn; familjan kemur aftur úr Egyptalandi og búsetist í Nazaret	2:1-23		2:39, 40	
12 e.o.t., páskirnar	Jerusalem	Tólv ára gamli Jesus spyr lærararnar í templinum			2:41-50	
	Nazaret	Fer aftur til Nazaret; er framvegis foreldrunum lýðin; lærir træsmið; María fær fyra aðrar synir og hartil eisini dötur (Mt 13:55, 56; Mr 6:3)			2:51, 52	
29, um várið	Oyðimørkin, Jordaná	Jóhannes Doypari fer undir tænastru sína	3:1-12	1:1-8	3:1-18	1:6-8

Kort 1

Teknlýsing

- ⊕ Fráfaringarstaður
- Rættiliga neyv ávísing
- Heldur óviss ávísing
- ? eingin neyv ávísing í ókinum

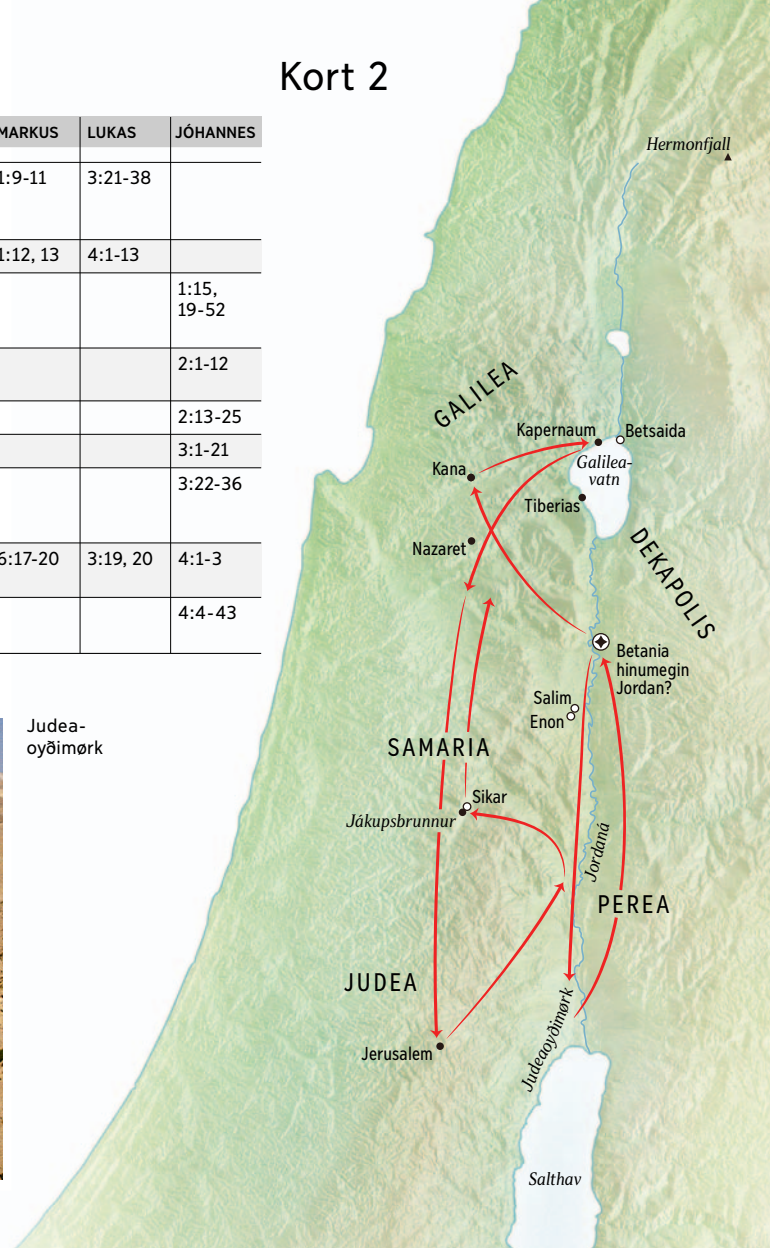
Jesus fer undir tænanstu sína

TÍÐ	STAD	HENDING	MATTEUS	MARKUS	LUKAS	JÓHANNES
29, um heystið	Jordaná, mögulega í ella tætt við Betania hinumegin Jordan	Jesus verður doypdur og salvaður; Jehova kunnger, at Jesus er sonur hansara og góðkennir hann	3:13-17	1:9-11	3:21-38	
	Judeaoyðimørk	Freistaður av Djevulinum	4:1-11	1:12, 13	4:1-13	
	Betania hinumegin Jordan	Jóhannes Doypari visir á, at Jesus er lamb Guds; fyrstu lærisveinarnir fylgja Jesusi				1:15, 19-52
	Kana í Galilea; Kapernaum	Fyrsta undrið, ger vatn til vín í einum brúdleypi; vitjar Kapernaum				2:1-12
30, páskirnar	Jerusalem	Reinsar templið Tosar við Nikodemus				2:13-25 3:1-21
	Judea; Enon	Ferðast um Judealand, lærisveinarnir doypa; seinasti vitnisburður Jóhannesar um Jesus				3:22-36
	Tiberias; Judea	Jóhannes fongslaður; Jesus fer til Galilea	4:12; 14:3-5	6:17-20	3:19, 20	4:1-3
	Sikar, í Samaria	Á veg til Galilea, lærir samverjar				4:4-43

Judea-
oyðimørk

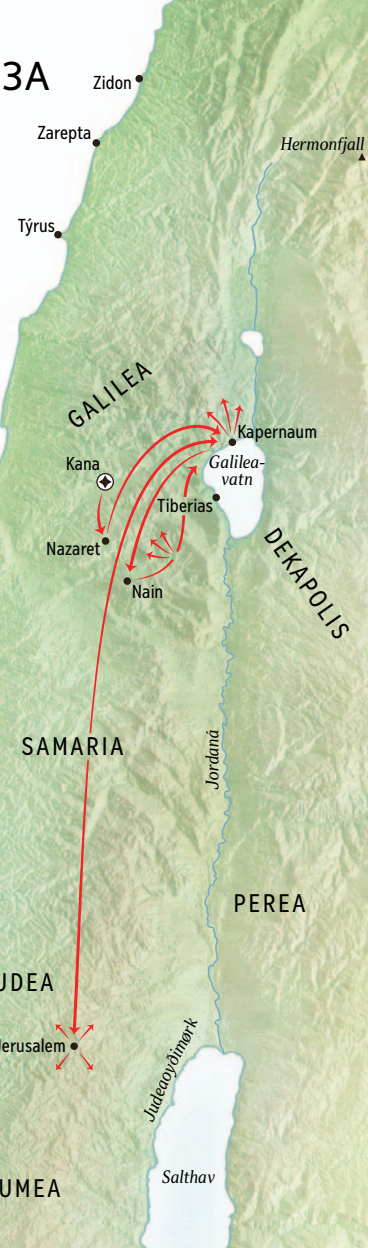
Kort 2

Tænasta Jesugar í Galílea

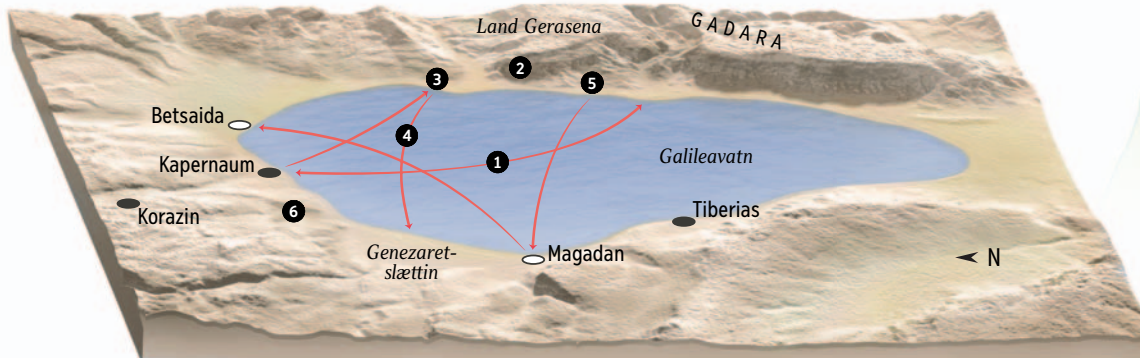
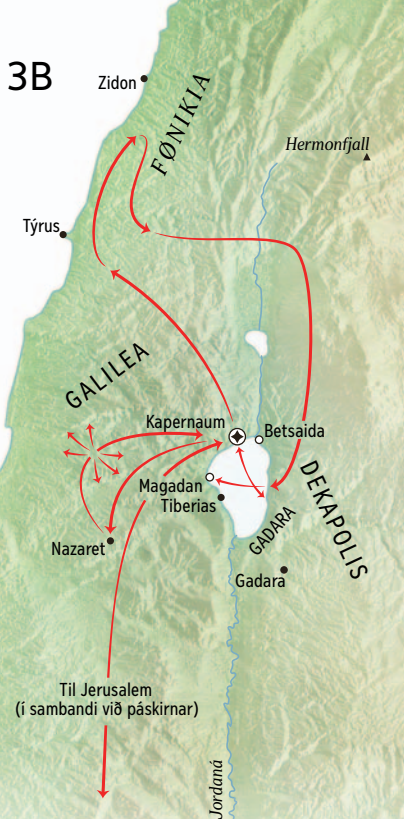
TÍÐ	STAÐ	HENDING	MATTEUS	MARKUS	LUKAS	JÓHANNES
30	Galílea	Jesús kunnger fyrstu ferð, at „ríki Himmiríkis er komið nær“	4:17	1:14, 15	4:14, 15	4:44, 45
	Kana; Nazaret; Kapernaum	Grøðir son hjá embætismanni; lesur úr Esaíasar bók; fer til Kapernaum	4:13-16		4:16-31	4:46-54
	Galíleavatr, nærindis Kapernaum	Kallar fyra lærisveinar: Símun og Andrias, Jákup og Jóhannes	4:18-22	1:16-20	5:1-11	
	Kapernaum	Grøðir vermóður Símunar og onnur	8:14-17	1:21-34	4:31-41	
	Galílea	Fyrsta ferðin í Galílea, við teimum fyra	4:23-25	1:35-39	4:42, 43	
		Grøðir spítalskan; nógv fylgja honum	8:1-4	1:40-45	5:12-16	
	Kapernaum	Grøðir lamnan	9:1-8	2:1-12	5:17-26	
		Kallar Matteus; etur við tollarum; spurningur um føstu	9:9-17	2:13-22	5:27-39	
	Judea	Prædikar í sýnagogum			4:44	
31, páskirnar	Jerusalem	Grøðir sjúkan mann við Betesdaahl; jøðarnir liggja honum eftir lívinum				5:1-47
	Á veg heimaftur úr Jerusalem (?)	Lærisveinarnir slíta óks sabbatin; Jesús er „harri sabbatsins“	12:1-8	2:23-28	6:1-5	
	Galílea; Galíleavatr	Grøðir mann við visnari hond sabbatin; nógv fylgja honum; grøðir mong	12:9-21	3:1-12	6:6-11	
	Fjall nærindis Kapernaum	Velur 12 ápostlar		3:13-19	6:12-16	
	Nærindis Kapernaum	Heldur fjallaprædikuna	5:1 – 7:29		6:17-49	
	Kapernaum	Grøðir tænarar hjá høvuðsmanni	8:5-13		7:1-10	
	Nain	Vekur upp son hjá einkju			7:11-17	
	Tiberias; Galílea (Nain ella har í nánd)	Jóhannes sendir lærisveinar til Jesús; sannleikin opinberaður smábørnum; gagnliga okið	11:2-30		7:18-35	
	Galílea (Nain ella har í nánd)	Syndafull kvinna salvir fótur hansara; líknísið um teir skuldabundnu			7:36-50	
	Galílea	Onnur boðanarferðin, við teimum 12			8:1-3	
		Rekur út illar andar; synd, sum ikki kann fyrigevast	12:22-37	3:19-30		
		Gevur einki annað tekin enn tekin Jónasar	12:38-45			
Móðir og brøður hansara koma; sigur, at lærisveinarnir eru skyldfólk hansara		12:46-50	3:31-35	8:19-21		

Kort 3A

TÍÐ	STAÐ	HENDING	MATTEUS	MARKUS	LUKAS	JÓHANNES
31 ella 32	Nærindis Kapernaum	Jesus talar í líknisum um Ríkið	13:1-53	4:1-34	8:4-18	
	Galileavatn	Stillar stormin úr bátinum	8:18, 23-27	4:35-41	8:22-25	
	Gadaraøkið	Rekur illar andar í eitt svínafylgi	8:28-34	5:1-20	8:26-39	
	Helst Kapernaum	Grøðir kvinnu, ið bløðir; vekur upp dóttur Jairusar	9:18-26	5:21-43	8:40-56	
	Kapernaum (?)	Grøðir blind og stumm	9:27-34			
	Nazaret	Enn eina ferð vanvirdur í heimbygdini	13:54-58	6:1-5		
	Galilea	Triðja ferðin í Galilea; víðkar virksemið, tá ið hann sendir ápostlarnar út	9:35 - 11:1	6:6-13	9:1-6	
	Tiberias	Heródes letur Jóhannes Doypara hálsleggja; Heródes ørkymlaður av Jesusi	14:1-12	6:14-29	9:7-9	
32, stutt fyrri páskir (Jóh 6:4)	Kapernaum (?); landnyrðingsmegin Galileavatn	Ápostlarnir koma aftur av boðanarferð; Jesus mettar 5.000 menn	14:13-21	6:30-44	9:10-17	6:1-13
	Landnyrðingsmegin Galileavatn; Genezaret	Fólk royna at gera Jesus til kong; hann gongur á vatninum; grøðir mong	14:22-36	6:45-56		6:14-21
	Kapernaum	Sigur seg vera „breyð lívsins“; nógv taka tað illa upp og rýma				6:22-71
32, eftir páskir	Helst Kapernaum	Avdúkar lærdómar, ið eru menniskjaboð	15:1-20	7:1-23		7:1
	Fønikia; Dekapolis	Grøðir dóttur sírofønikiska kvinnu; mettar 4.000 menn	15:21-38	7:24 - 8:9		
	Magadan	Gevur einki annað tekin enn tekin Jónasar	15:39 - 16:4	8:10-12		

Kort 3B

Hendingar við Galileavatn

(Eisini nevnt Genezaretsvatn og Tiberiasvatn)

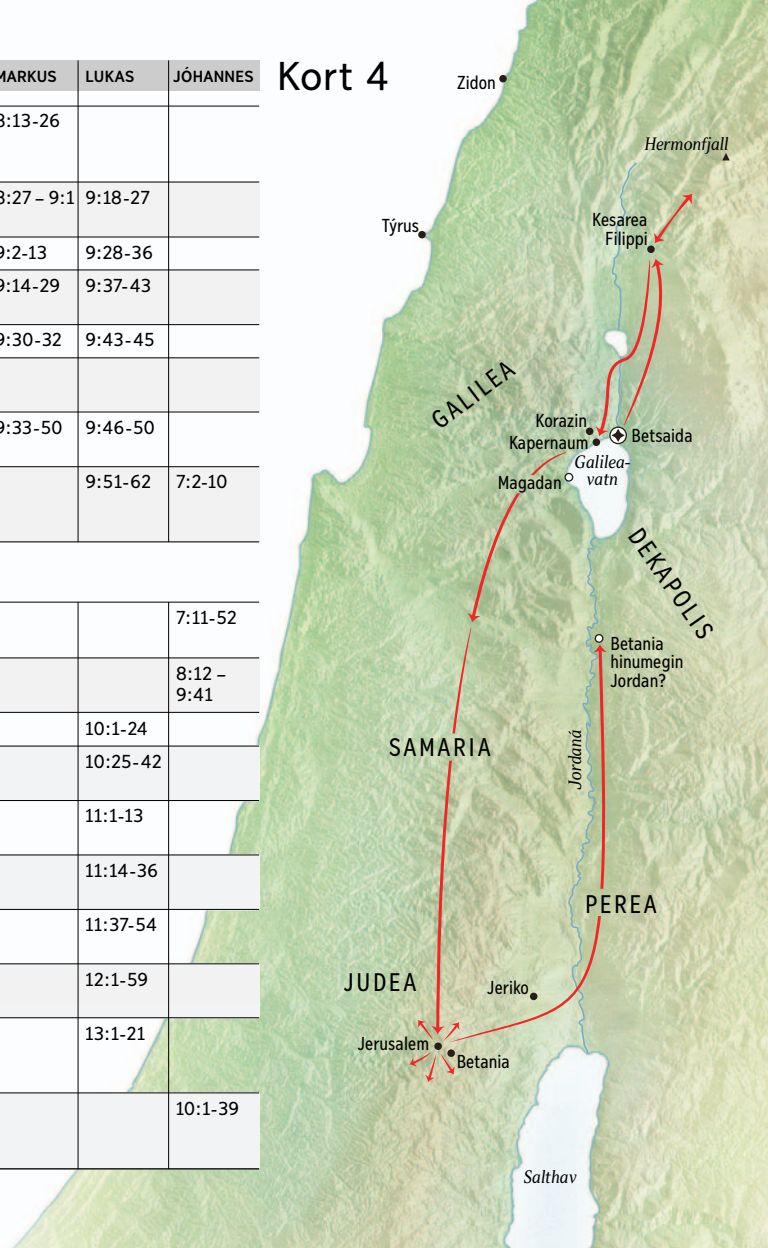
- ❶ Stillar stormin úr bátinum
- ❷ Rekur illar andar í eitt svínafylgi
- ❸ Mettar 5.000 menn
- ❹ Gongur á vatninum
- ❺ Mettar 4.000 menn
- ❻ Har mettt verður, at fjallaprædikan varð hildin

TÍÐ	STAÐ	HENDING	MATTEUS	MARKUS	LUKAS	JÓHANNES
32, eftir páskir	Galileavatn; Betsaida	Í báti til Betsaida, Jesus ávarar ímóti súrdeiggi farisearanna; grøðir blindan mann	16:5-12	8:13-26		
	Nærindis Kesarea Filippi	Lyklar Ríkisins; boðar frá, at hann skal doyggja og rísa upp	16:13-28	8:27 – 9:1	9:18-27	
	Helst Hermonfjall	Umbroytingin; Jehova talar	17:1-13	9:2-13	9:28-36	
	Nærindis Kesarea Filippi	Grøðir drong, sum er settur av illum anda	17:14-20	9:14-29	9:37-43	
	Galilea	Boðar aftur frá deyða sínum	17:22, 23	9:30-32	9:43-45	
	Kapernaum	Rindar skatt við pening úr munnum á fiski	17:24-27			
		Størstur í Ríkinum; líknislini um vilsta seyðin og tænarar, sum ikki vil fyrigeva	18:1-35	9:33-50	9:46-50	
	Galilea; Samaria	Á veg til Jerusalem sigur Jesus, at lærisveinarnir skulu seta Ríkið fram um alt annað	8:19-22		9:51-62	7:2-10

Jesus heldur fram í tænastrá síni í Judea

32, leyvsala-høgtíðin	Jerusalem	Undirvisir á høgtíðini; menn verða sendir at handtaka hann				7:11-52
		Sigur: „Eg eri ljós heimsins“; grøðir mann, ið er føddur blindur				8:12 – 9:41
	Helst Judea	Sendir teir 70 út; teir koma glaðir aftur			10:1-24	
	Judea; Betania	Líknislið um miskunnsama samverjan; vitjar Mariu og Martu			10:25-42	
	Helst Judea	Lærir enn eina ferð lærisveinarnar at biðja; líknislið um áhaldna vinin			11:1-13	
		Rekur illar andar út við fingri Guds; gevur enn eina ferð bert tekin Jónasar			11:14-36	
		Etur saman við fariseara; fordømir hykl farisearanna			11:37-54	
Líknislini um tápuliga ríka mannin og trúgva húshaldaran				12:1-59		
	Grøðir samankropna kvinnu sabbatin; líknislini um sinopskornið og súrdeiggið			13:1-21		
32, tempulvígslu-høgtíðin	Jerusalem	Líknislið um góða hirðan og seyðahúsin; jøðar royna at steina hann; fer til Betania hinumegin Jordan				10:1-39

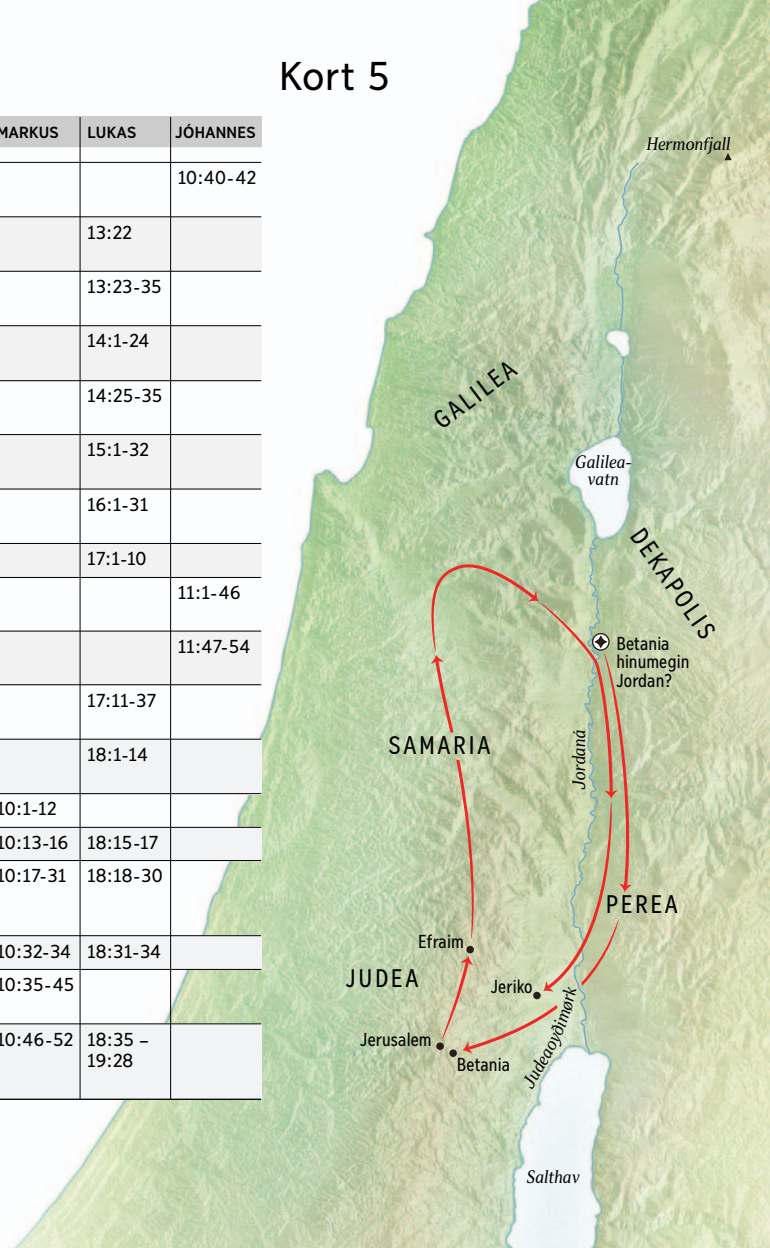
Kort 4

Jesus heldur fram í tænanstu síni eystarumegin Jordan

Kort 5

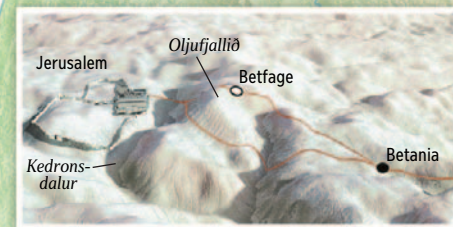
TÍÐ	STAÐ	HENDING	MATTEUS	MARKUS	LUKAS	JÓHANNES
32, eftir tempulvígslu-högtíðina	Betania hinumegin Jordan	Fer til staðið, har Jóhannes doypiti; nógv fáa trúgv á Jesus				10:40-42
	Perea	Lærir í býum og bygðum, er á veg til Jerusalem Eggjar til at fara inn um hitt tronga portrið; harmast um Jerusalem			13:22 13:23-35	
Helst Perea	Helst Perea	Um eyðmjúkleika; líknilsini um mætasta plássíð og gestir, ið umbóru seg			14:1-24	
		Um at fáa greiðu á, hvat tað krevur at vera lærisveinur			14:25-35	
		Líknilsini um burturvilsta seyðin, mista peningin, burturvilsta sonin			15:1-32	
		Líknilsini um órættvísa húshaldaran, ríka mann og Lazarus			16:1-31	
		Um ástoyt, fyrigeving og trúgv			17:1-10	
Betania	Lazarus doyr og verður reistur upp frá deyðum				11:1-46	
Jerusalem; Efraim	Samansvørging um at drepa Jesus; hann fer av stað				11:47-54	
Samaria; Galilea	Grøðir tíggu spítalskar; sigur frá, hvussu Guds ríki kemur				17:11-37	
Samaria ella Galilea	Líknilsini um áhaldna einkju, fariseara og tollara				18:1-14	
Perea	Perea	Um hjúnaband og hjúnaskilnað	19:1-12	10:1-12		
		Signar børnini	19:13-15	10:13-16	18:15-17	
		Spurningur frá ríkum manni; líknilsíð um arbeiðsmenn í vingarði og somu løn	19:16 – 20:16	10:17-31	18:18-30	
Helst Perea	Helst Perea	Boðar triðju ferð frá deyða sínum	20:17-19	10:32-34	18:31-34	
		Umbøn um serlig pláss til Jákup og Jóhannes í Ríkinum	20:20-28	10:35-45		
Jeriko	Jeriko	Fer gjøgnum býin, grøðir tveir blindar menn; vitjar Zakeus; líknilsíð um tíggu pund	20:29-34	10:46-52	18:35 – 19:28	

Seinastu dagarnir í tænanstu Jesugar í Jerusaleu

Kort 6

TÍÐ	STAÐ	HENDING	MATTEUS	MARKUS	LUKAS	JÓHANNES
33, 8. nisan	Betania	Jesug kemur seks dagar fyrri páskir				11:55 – 12:1
9. nisan	Betania	Maria hellir salvu á hövð og fótur hansara	26:6-13	14:3-9		12:2-11
	Betania; Betfage; Jerusaleu	Ríður inn í Jerusaleu á einum esli, fólkinu fagna honum	21:1-11, 14-17	11:1-11	19:29-44	12:12-19
10. nisan	Betania; Jerusaleu	Bannar fíkurtrænum; reinsar templið enn eina ferð	21:18, 19; 21:12, 13	11:12-17	19:45, 46	
	Jerusaleu	Hövuðsprestarnir og teir skriftlærðu gera ætlanir um at drepa Jesug		11:18, 19	19:47, 48	
		Jehova talar; Jesug boðar frá deyða sínum; vantrúgv jøðanna uppfyllir Esaisar profeti				12:20-50
11. nisan	Betania; Jerusaleu	Greiðir frá fólnaða fíkurtrænum	21:19-22	11:20-25		
	Jerusaleu, templið	Ivi sáddur um myndugleika hansara; líknílsíð um tveir synir	21:23-32	11:27-33	20:1-8	
		Líknílsíni um dráphugaðar víngarðsmenn, brúðleyp	21:33 – 22:14	12:1-12	20:9-19	
		Svarar spurningum um Guð og keisaran, uppreisn, stórsta boðið	22:15-40	12:13-34	20:20-40	
		Spyr fólkskara, um Kristus er sonur Dávid	22:41-46	12:35-37	20:41-44	
		Vei yvir skriftlærðar og farísearar	23:1-39	12:38-40	20:45-47	
		Sær einkju geva pengagávu		12:41-44	21:1-4	
	Oljufjallið	Sígur frá tekninum, sum skal eyðkenna hjáveru hansara í framtíðinu	24:1-51	13:1-37	21:5-38	
	Líknílsíni um tíggju moyggjar, talentir, seyðir og bukkar	25:1-46				
12. nisan	Jerusaleu	Jøðiskir leiðarar leggja upp ráð um at drepa hann	26:1-5	14:1, 2	22:1, 2	
		Judas ger avtalum um at svíkja Jesug	26:14-16	14:10, 11	22:3-6	
13. nisan (hósdag seinnapart)	Jerusaleu og har í nánd	Fyrireikingar til seinastu páskirnar	26:17-19	14:12-16	22:7-13	
14. nisan	Jerusaleu	Etur páskamáltíðina saman við ápostlunum	26:20, 21	14:17, 18	22:14-18	
		Vaskar ápostlunum um fótunrar				13:1-20

JUDEA

Emmaus

Jerusaleu

Betfage

Betania

Jeriko

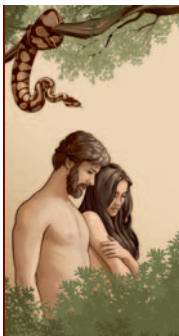
Salthav

TÍÐ	STAÐ	HENDING	MATTEUS	MARKUS	LUKAS	JÓHANNES
14. nisan	Jerusalem	Jesus avdúkar, at Judas er svikjari og sendir hann burtur	26:21-25	14:18-21	22:21-23	13:21-30
		Stovnar kvøldmáltíð Harrans (1Kor 11:23-25)	26:26-29	14:22-25	22:19, 20, 24-30	
		Boðar frá, at Pætur fer at avnokta hann, og at ápostlarnir skulu spjaðast	26:31-35	14:27-31	22:31-38	13:31-38
		Lovar hjálpara; líknilsíð um sanna víntræið; boð um kærleika; seinasta bønin saman við ápostlunum				14:1 – 17:26
	Getsemane	Deyðangist í garðinum; Jesus verður svikin og handtikin	26:30, 36-56	14:26, 32-52	22:39-53	18:1-12
Jerusalem	Avhoyrdur av Annasi, síðani av Kaifasi og ráðnum; Pætur avnoktar hann	26:57 – 27:1	14:53 – 15:1	22:54-71	18:13-27	
	Judas, ið sveik hann, heingir seg (Áps 1:18, 19)	27:3-10				
	Fyri Pilatusi, so Heródesi og aftur til Pilatus	27:2, 11-14	15:1-5	23:1-12	18:28-38	
	Pilatus roynir at lata hann leysan, men jøðarnir biðja um Barabbas; dømdur at doyggja á pínslusteyra	27:15-30	15:6-19	23:13-25	18:39 – 19:16	
(fríggjadag, uml. kl. 15)	Golgata	Doyr á pínslusteyranum	27:31-56	15:20-41	23:26-49	19:16-30
	Jerusalem	Likamið verður tikið niður av steýranum og lagt í grøv	27:57-61	15:42-47	23:50-56	19:31-42
15. nisan	Jerusalem	Prestar og farisearar seta vakt við grøvina og innsigla hana	27:62-66			
16. nisan	Jerusalem og har um leiðir; Emmaus	Uppreisn Jesusar; vísir seg fimm ferðir fyri lærisveinum	28:1-15	16:1-8	24:1-49	20:1-25
Eftir 16. nisan	Jerusalem; Galilea	Vísir seg fleiri ferðir fyri lærisveinum (1Kor 15:5-7; Áps 1:3-8); vegleiðir; gevur boð um at gera lærisveinar	28:16-20			20:26 – 21:25
25. ijjar	Oljufjallið, nærindis Betania	Jesus fer til himmals 40 dagar eftir uppreisn sína (Áps 1:9-12)			24:50-53	

Boðskapurin í Bíbliuni

Jehova Gud eigur rættin at ráða og dugir eisini best.
Hann fer at fremja sína ætlan við jørðini og menniskjunum.

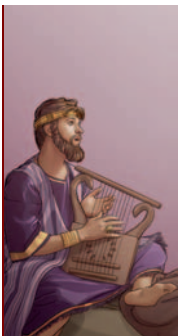
Eftir 4026 f.o.t.

„Ormurin“ setur spurnartekn við, um Jehova hevur rættin at ráða, og um hann ræður á rættan hátt. Jehova lovar at fáa eitt „avkom“ til vegar, sum at enda skal sora ormin, Satan. (1 Mósebók 3:1-5, 15) Tó letur Jehova menniskjuni ráða sær sjálvum eina tíð ávirkað av orminum.

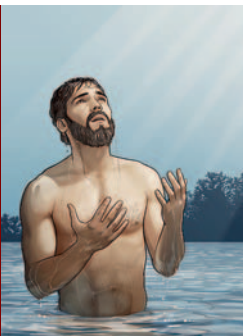
1943 f.o.t.

Jehova sigur Ábrahami frá, at lovaða „avkomið“ skal koma í hansara ætt. – 1 Mósebók 22:18.

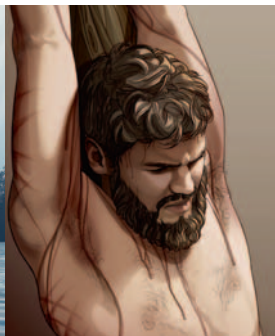
Eftir 1070 f.o.t.

Jehova gevur Dávidi kongi og seinni soninum, Sálomoni, vissu fyri, at lovaða „avkomið“ skal koma í teirra ættargrein. – 2 Sámuel 7:12, 16; 1 Kongabók 9:3-5; Esaias 9:6, 7.

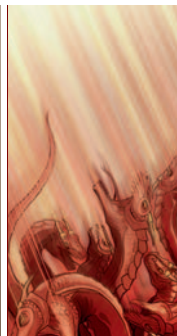
29 e.o.t.

Jehova sigur, at Jesus er lovaða „avkomið“, sum skal arva háseti Dávids. – Galatia-brævið 3:16; Lukas 1:31-33; 3:21, 22.

33 e.o.t.

Ormurin, Satan, ger lovaða „avkomið“ máttleyst eina stutta tíð, tá ið hann fær Jesus tiknan av døgum. Jehova vekur Jesus upp til lív í himli og góðtekur virðið av fullkomna lívi hansara; soleiðis skapar hann grundarlag fyri, at eftirkomarar Ádams kunnu fáa syndafyrigeving og ævigt lív. – 1 Mósebók 3:15; Ápostlasøgan 2:32-36; 1 Korintbræv 15:21, 22.

Uml. 1914 e.o.t.

Jesus kastar ormin, Satan, út úr himli og avmarkar hansara virksemi til jørðina eina stutta tíð. – Opinberingin 12:7-9, 12.

Framtíðin

Jesus heldur Satani í varðhaldi í 1.000 ár, áðrenn hann beinir fyri honum ella, í fluttari merking, sora høvdið á honum. Tað, sum Jehova upprunaliga setti sær fyri í sambandi við jørðina og mannaættina, er framt, navn hansara er reinsað, og tað er staðfest, at hansara stjórn er tann besta. – Opinberingin 20:1-3, 10; 21:3, 4.

Fyrsta Mósebók og ferðir ættarfedranna

▼ Ádam skaptur 4026 f.o.t.
 ▼ Ábrahamsáttmálin settur í gildi 1943 f.o.t.
 ▼ Jósef doyr 1657 f.o.t.

4000 f.o.t. 2000 f.o.t. f.o.t. / e.o.t. 2000 e.o.t.

STÓRAHAV

PADDAN-ÁRAM

ASSÝRIA

MESOPOTAMIA

Eufratá

Firdel (Tigrís)

ELAM

SINEAR (BÁBYLONIA)

KALDEA

Zidon

Týrus

Dan

Damaskus

Astarot-Karnajim

Megiddo

Dotan

Sikem

Betel

Betelehem

Hebron

Gaza

Gerar

Be'erseba

Rehobotbrunnur

Kades, En-Mispát

Parans-oyðimørk

Avit

El-Paran (Elat)

Bozra

Teman

EGYPTALAND

Nílá

Gosen

Rameses

On

Memfis

Egyptalandsá

Sur Be'er-Lahai-Röj-brunnur

EDOM, SE'IR

0 mil 100
 0 km 100

Ferðin úr Egyptalandi

Ísraelfólk fer úr Egyptalandi
Lögarsáttmálin 1513 f.o.t.

Josva settur til eftirmann Mósesar
1473 f.o.t.

4000 f.o.t. 2000 f.o.t. f.o.t. / e.o.t. 2000 e.o.t.

STÓRAHAV, FILISTARAHAV

0 mil 50
0 km 50

— Møgulig leið úr Egyptalandi

Lovaða landið verður hertikið

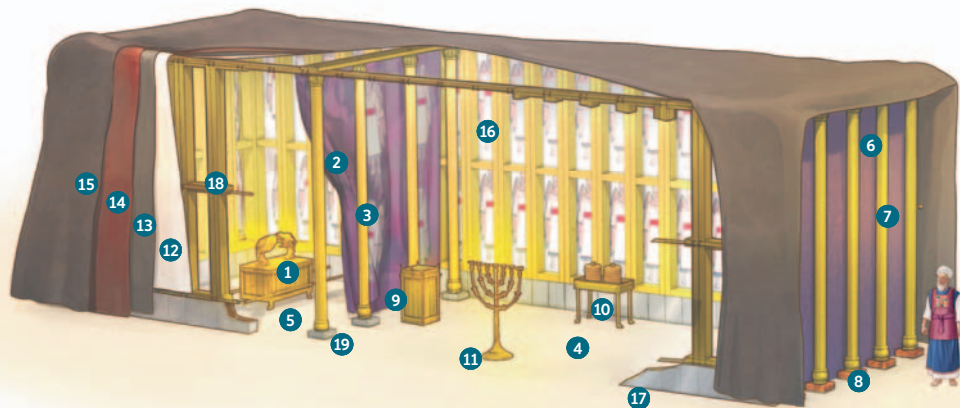
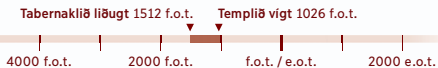
Israel fer inn í Kána'an 1473 f.o.t.
Meginparturin av landinum hertikin 1467 f.o.t.

4000 f.o.t. 2000 f.o.t. f.o.t. / e.o.t. 2000 e.o.t.

STÓRAHAV, HAVIÐ Í VESTRI

Tabernaklið og hovuðspresturinn

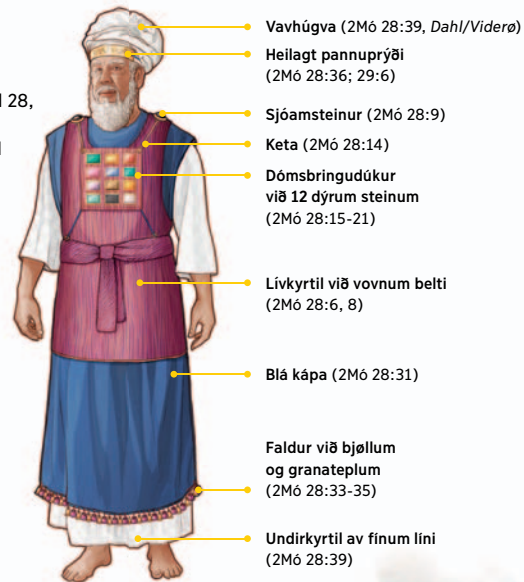

Tabernaklið

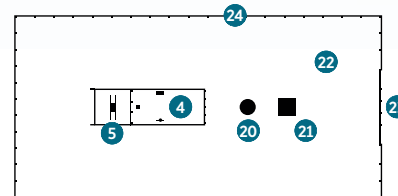
- 1 Ørk (2Mó 25:10-22; 26:33)
- 2 Forhang (2Mó 26:31-33)
- 3 Stólpar til forhangjð (2Mó 26:31, 32)
- 4 Hitt heilaga (2Mó 26:33)
- 5 Hitt alraheilagasta (2Mó 26:33)
- 6 Teppi (2Mó 26:36)
- 7 Stólpar til teppið (2Mó 26:37)
- 8 Koparstabbar (2Mó 26:37)
- 9 Roykilsisaltar (2Mó 30:1-6)
- 10 Borð við sýnisbreyði (2Mó 25:23-30; 26:35)
- 11 Ljósastaki (2Mó 25:31-40; 26:35)
- 12 Tekjuteppi av líni (2Mó 26:1-6)
- 13 Tekjuteppi av geitaull (2Mó 26:7-13)
- 14 Tak av veðraskinni (2Mó 26:14)
- 15 Tak av kópaskinni (2Mó 26:14, NW)
- 16 Plankar (2Mó 26:15-18, 29)
- 17 Silvurstabbar at seta undir plankarnar (2Mó 26:19-21)
- 18 Tvørstong (2Mó 26:26-29)
- 19 Silvurstabbar (2Mó 26:32)

Hovuðspresturinn

Onnur Mósebók, kapittul 28, lýsir út í æsir búnan hjá hovuðsprestinum í Ísrael

- 20 Koparilat (2Mó 30:18-21)
- 21 Brennioffuraltar (2Mó 27:1-8)
- 22 Forgarður (2Mó 27:17, 18)
- 23 Portur (2Mó 27:16)
- 24 Umhang av líni (2Mó 27:9-15)

Búsetingin í Iovaða landinum

Ættirnar fáa land eftir hertökuna 1467 f.o.t. Saul salvaður til kong 1117 f.o.t.

4000 f.o.t. 2000 f.o.t. f.o.t. / e.o.t. 2000 e.o.t.

Dómarar

- 1 Otniel
- 2 Ehud
- 3 Samgar
- 4 Barak
- 5 Gideon
- 6 Tola
- 7 Ja'ir
- 8 Jefta
- 9 Ibzan
- 10 Elon
- 11 Abdon
- 12 Samson

STÓRAHAV,
HAVIÐ Í VESTRI

- Innendisbýir Símeons
- Innendisbýir Manasse
- Griðstaðir

Ríki Dávids og Sálomons

Stjórntíð Dávids 1077-1038 f.o.t. Stjórntíð Sálomons 1037-998 f.o.t.
Sáttmálin við Dávid uml. 1070 f.o.t.

4000 f.o.t. 2000 f.o.t. f.o.t./e.o.t. 2000 e.o.t.

- ▭ Ríki Dávids
- ▭ Ríki Sálomons
- Innflutningur
- Útflutningur

Úr Tarsis:
gull, silfur, filabein, apur, páfuglar

Úr Týrus:
sedrisviður, annar viður, gull

Til Týrus:
bygg, hveiti,
vín, olivinolja

Úr Egyptalandi:
hestar, stríðsvognar

Úr Ofir:
gull, dýrir steinar, viður

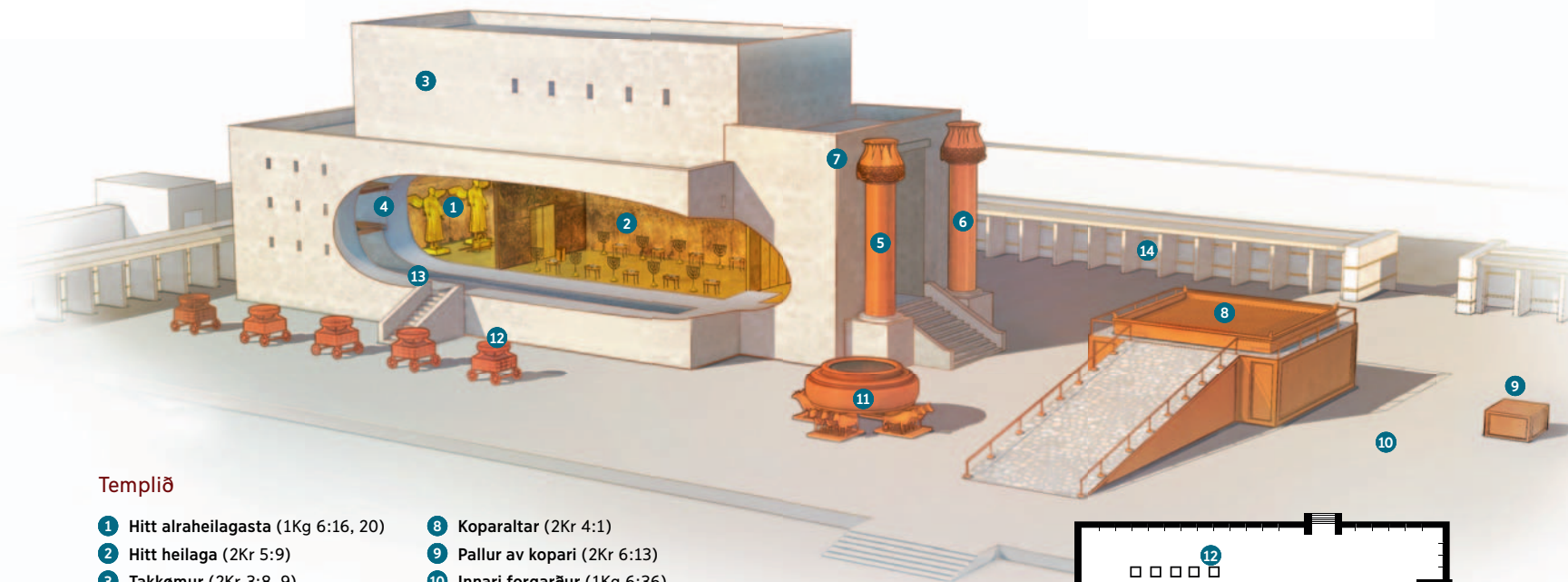
Úr Arabia:
gull, silfur

0 mil
0 km

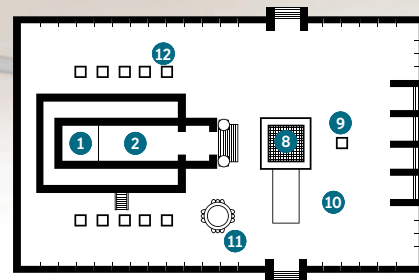
Templið vigt 1026 f.o.t. Templið lagt í oyði 607 f.o.t.

4000 f.o.t. 2000 f.o.t. f.o.t. / e.o.t. 2000 e.o.t.

Templið

1 Hitt alraheilagasta (1Kg 6:16, 20)	8 Koparaltar (2Kr 4:1)
2 Hitt heilaga (2Kr 5:9)	9 Pallur av kopari (2Kr 6:13)
3 Takkømur (2Kr 3:8, 9)	10 Innari forgarður (1Kg 6:36)
4 Síðukømur (1Kg 6:5, 6, 10)	11 Stoypt hav (1Kg 7:23)
5 Jakin (1Kg 7:21; 2Kr 3:17)	12 Stabbar á hjólum (1Kg 7:27)
6 Boaz (1Kg 7:21; 2Kr 3:17)	13 Síðuinngongd (1Kg 6:8)
7 Forsalur (1Kg 6:3)	14 Rúm at eta í (1Kr 28:12)

Heimsveldi, sum Dániel profeteraði um

Bábylon leggur Jerusalem í oyði 607 f.o.t.

4000 f.o.t. 2000 f.o.t. f.o.t. / e.o.t. 2000 e.o.t.

Bábylon

Dániel 2:32, 36-38; 7:4

607 f.o.t. Nebukadnezar kongur leggur Jerusalem í oyði

Medo-Persia

Dániel 2:32, 39; 7:5

539 f.o.t. Hertekur Bábylon
537 f.o.t. Kýrus loyvir við boðskrii jødunum
at fara aftur til Jerusalem

Grikkaland

Dániel 2:32, 39; 7:6

331 f.o.t. Alexander Mikli hertekur Persia

Róm

Dániel 2:33, 40; 7:7

63 f.o.t. Tekur ræðið í Ísrael
70 e.o.t. Leggur Jerusalem í oyði

Bretland-USA

Dániel 2:33, 41-43

1914-1918 e.o.t. Undir fyrri heimsbardaga
verður brets-ameríkanska heimsveldið til

■ Bábylonska ríkið

■ Medo-persiska ríkið

▨ Øki, har ríkini ráddu
ymisk tíðarskeið

■ Grikska ríkið

■ Rómverska ríkið

▨ Øki, har ríkini ráddu
ymisk tíðarskeið

Ísrael á dögum Jesusar

Jesus verður fæddur 2 f.o.t.
Jesus dýr 33 e.o.t.

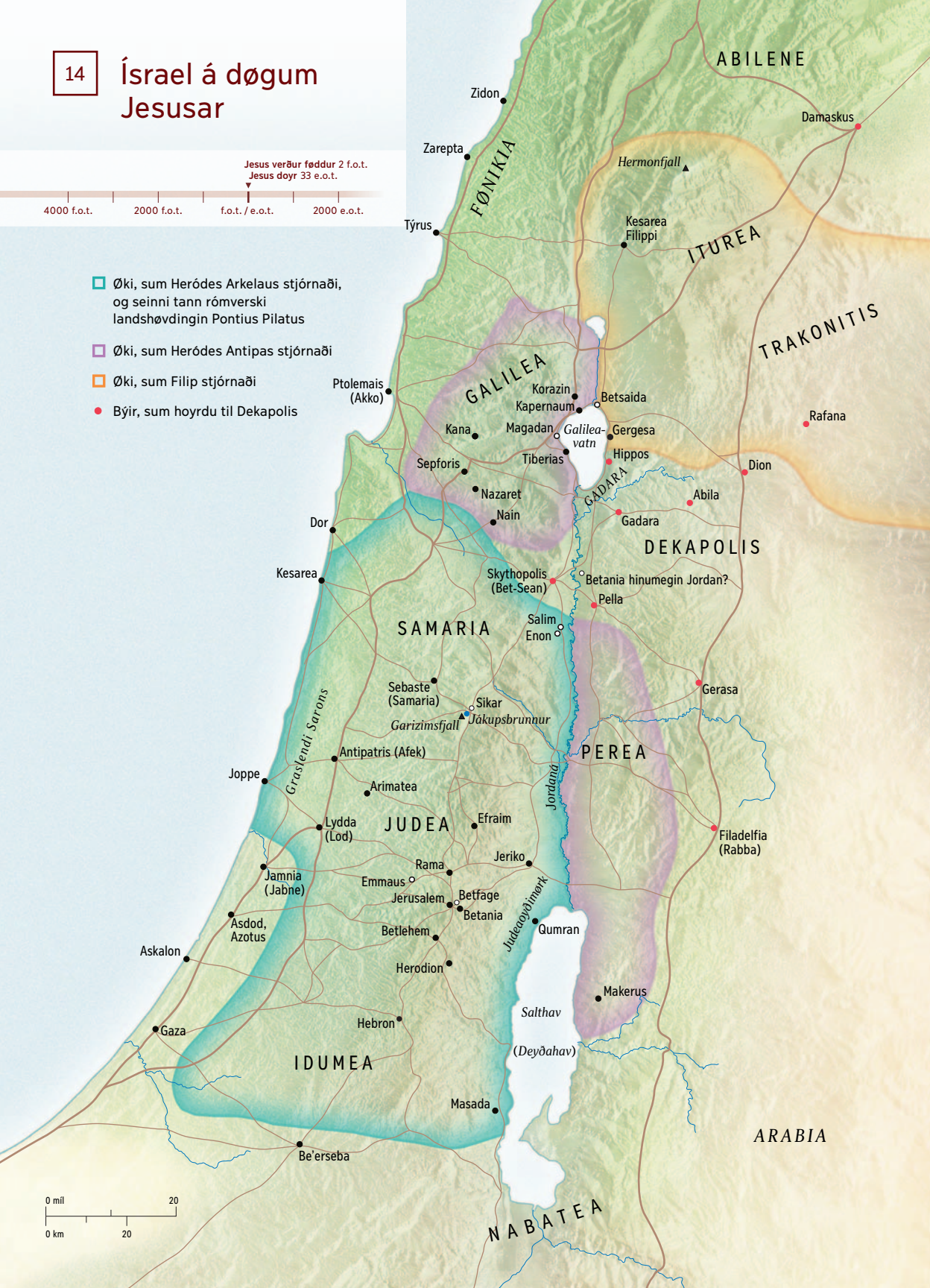
4000 f.o.t. 2000 f.o.t. f.o.t. / e.o.t. 2000 e.o.t.

□ Øki, sum Heródes Arkelaus stjórnaði, og seinni tann rómverski landshøvdingin Pontius Pilatus

□ Øki, sum Heródes Antipas stjórnaði

□ Øki, sum Filip stjórnaði

● Býir, sum hoyrdu til Dekapolis

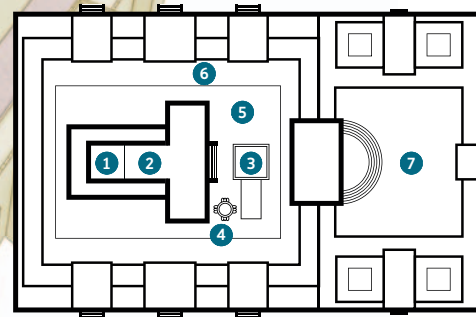
0 mil 20
0 km 20

Tempulfjallið í fyrstu öld

Templið

1 Hitt alraheilagasta	7 Forgáður hjá kvinnum
2 Hitt heilaga	8 Forgáður hjá heidningum
3 Brennioffuraltar	9 Millumgáður (<i>Soreg</i>)
4 Stoypt hav	10 Kongliga súlugongin
5 Forgáður hjá prestum	11 Súlugong Sálomons
6 Forgáður Ísraels	12 Antoniaborgin

Seinasta vikan Jesus livdi á jørðini

SÓLSETUR ▶

Hjá jødum
byrjar og endar
dagurin, tá ið
sólín setur

Jesus doyr 33 e.o.t.

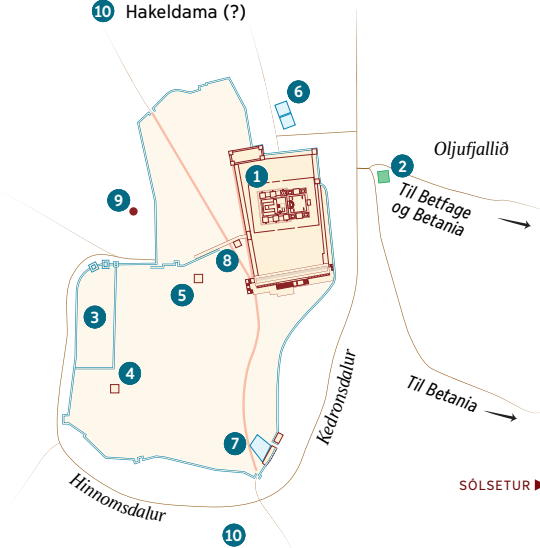
2000 f.o.t.

f.o.t. / e.o.t.

2000 e.o.t.

Jerusalem og har um leiðir

- 1 Templið
- 2 Getsemane urtagarður (?)
- 3 Landshøvdingaborgin
- 4 Hús Kaifasar (?)
- 5 Borg, sum Heródes Antipas nýtti
- 6 Betesdahylur
- 7 Siloamshylur
- 8 Salurin hjá ráðnum (?)
- 9 Golgata (?)
- 10 Hakeldama (?)

SÓLARRIS ▶

SÓLSETUR ▶

8. nisan (sabbatur)

- Kemur til Betania seks dagar fyrri páskir

9. nisan

- Etur hjá spítalska Símoni
- Maria salvar Jesus við nardussalvu
- Jødar koma at vitja Jesus og Lazarus

10. nisan

- Liggur nátt í Betania

11. nisan

Matteus 26:6-13

Markus 14:3-9

Jóhannes 11:55 – 12:1

Jóhannes 12:2-11

- Riður sigursferð inn í Jerusalem
- Lærir í templinum 1

Matteus 21:1-11, 14-17

Markus 11:1-11

Lukas 19:29-44

Jóhannes 12:12-19

- Fer tíðliga til Jerusalem
- Reinsar templið
- Jehova talar úr himli

Matteus 21:18, 19; 21:12, 13

Markus 11:12-19

Lukas 19:45-48

Jóhannes 12:20-50

- Lærir í templinum við líknisum
- Fordómir farisearar
- Sær einkju geva pengagávu
- Á Oljufjallinum, boðar frá falli Jerusalems og sigur frá tekninum, sum skal eyðkenna framtíðar hjáveru hansara

Matteus 21:19 – 25:46

Markus 11:20 – 13:37

Lukas 20:1 – 21:38

12. nisan

- Friðarligur dagur saman við lærisveinunum
- Judas avtalar svikagerð

Matteus 26:1-5, 14-16

Markus 14:1, 2, 10, 11

Lukas 22:1-6

13. nisan

- Pætur og Jóhannes fyrireika páskamáltíðina
- Jesus og hinir ápostlarnir koma seint seinnapartin

Matteus 26:17-19

Markus 14:12-16

Lukas 22:7-13

14. nisan

- Etur páskamáltíðina saman við ápostlunum
- Vaskar ápostlunum um féturnar
- Sendir Judas burtur
- Stovnar kvöldmáltíð Harrans

Matteus 26:20-35

Markus 14:17-31

Lukas 22:14-38

Jóhannes 13:1 – 17:26

- Svikin og handtíkin í Getsemane urtagarði 2
- Ápostlarnir flýggja
- Fyri ráðnum í húsi Kaifasar 4
- Pætur avnoktar Jesus

Matteus 26:36-75

Markus 14:32-72

Lukas 22:39-65

Jóhannes 18:1-27

- Enn eina ferð fyrri ráðnum 6
- Leiddur til Pilatus, 3
- so til Heródes, 5
- og so aftur til Pilatus 3
- Dömdur til deyða og avrættaður á Golgata 9
- Doyr umleið klokkan trý seinnapartin
- Líkam Jesusar tikið niður og lagt í grøv

Matteus 27:1-61

Markus 15:1-47

Lukas 22:66 – 23:56

Jóhannes 18:28 – 19:42

15. nisan (sabbatur)

- Pilatus loyvir, at vakt verður sett við grøv Jesusar

Matteus 27:62-66

16. nisan

- Fleiri angandi salvur keyptar til líkam Jesusar

Markus 16:1

- Reistur upp frá deyðum
- Visir seg fyrri lærisveinunum

Matteus 28:1-15

Markus 16:2-8

Lukas 24:1-49

Jóhannes 20:1-25

Útbreiðsla kristindómsins

Ferðir Paulusar

- uml. 47-48 e.o.t. 1. trúboðanarferðin
- uml. 49-52 e.o.t. 2. trúboðanarferðin
- uml. 52-56 e.o.t. 3. trúboðanarferðin
- - - uml. 58-61 e.o.t. Ferðin til Róm og fongsling

- Trúboðanarferðirnar byrja
- Byir nevndir í Opinberingini

Heilagi andin útheltur hvítusunnudagin 33 e.o.t.

4000 f.o.t. 2000 f.o.t. f.o.t. / e.o.t. 2000 e.o.t.

0 mil 150
0 km 150

Rúmmál fyrri flótandi vöru

Kor (10 bat / 60 hinir)
220 l

Bat (6 hinir)
22 l

Hin (12 loggir)
3,67 l

Logg (½ hin)
0,31 l

Rúmmál fyrri turra vöru

Homer (1 kor / 10 efur)
220 l

Efa (3 seur /
10 omerar)
22 l

Sea (3½ omer)
7,33 l

Omer (1½ kab)
2,2 l

Kab
1,22 l

Mál
1,08 l

Longdarmál

Long stong (6 langar alin)
3,11 m

Stong (6 alin)
2,67 m

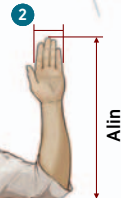
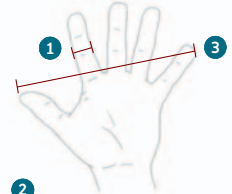
Favnur
1,8 m

Long alin
(7 handarbreiddir)
51,8 cm

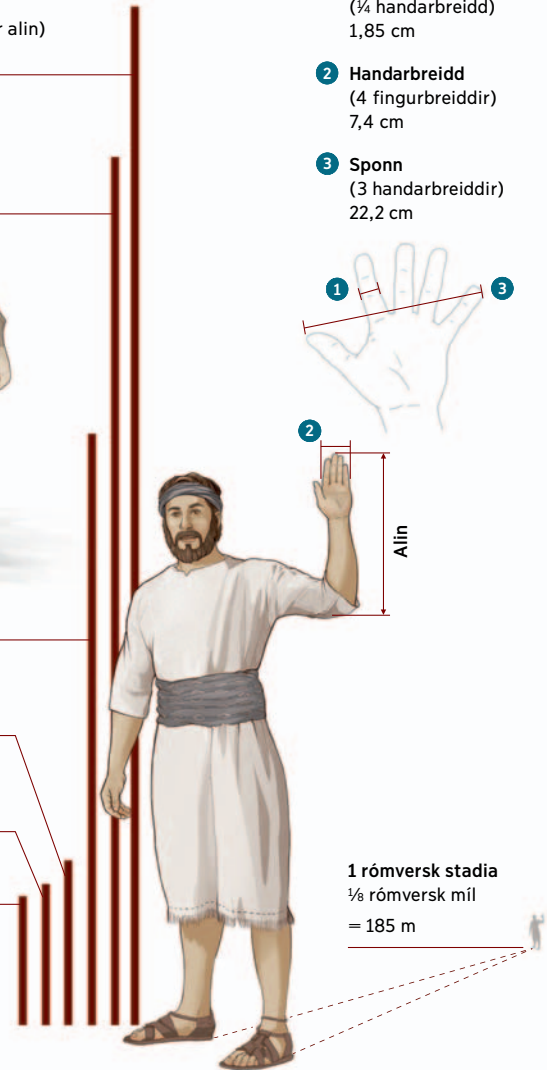
Alin (2 spannir /
6 handarbreiddir)
44,5 cm

Stutt alin
38 cm

- 1 Fingurbreidd
(¼ handarbreidd)
1,85 cm
- 2 Handarbreidd
(4 fingurbreiddir)
7,4 cm
- 3 Spann
(3 handarbreiddir)
22,2 cm

1 rómversk stadia
¼ rómversk mil
= 185 m

Pengar og vekt í Hebraisku skriftunum

Gera (½0 sekul)
0,57 g
10 gerur = 1 beka

Beka
5,7 g
2 bekur = 1 sekul

Pim
7,8 g
1 pim = ⅔ sekul

Sekul
11,4 g
50 seklar = 1 mina

Mina
570 g
60 minur = 1 talent

Talent
34,2 kg

Sekulodd

Dariki
(persiskur, gull)
8,4 g
Ezra 8:27

Pengar og vekt í Kristnu griksku skriftunum

Lepta
(jødísk, kopar
ella bronsa)
½ kvadrantur
Lukas 21:2

Kvadrantur
(rómverskur, kopar
ella bronsa)
2 leptur
Matteus 5:26

Assaria
(í Róm og
landspörtunum,
kopar ella bronsa)
4 kvadrantar
Matteus 10:29

Denarur
(rómverskur, silvur)
64 kvadrantar
3,85 g
Matteus 20:10

Drakma
(griksk, silvur)
3,4 g
Lukas 15:8

Didrakma
(griksk, silvur)
2 drakmur
6,8 g
Matteus 17:24

Tetradrakma
úr Antiokia

Tetradrakma úr Týrus
(silvursekul úr Týrus)

Tetradrakma
(griksk, silvur; eisini nevnd
silvurstater)
4 drakmur
13,6 g
Matteus 17:27

1 daglön
(12 timar)

2 daglönir

3 daglönir

4 daglönir

Pund (rómverskt)

327 g
Jóhannes 12:3

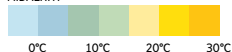
„Pund av óblandaðari
nardussalvu“

Mina (pund)
100 drakmur
340 g
Lukas 19:13
= uml. 100
daglönir

Talent
60 minur
20,4 kg
Matteus 18:24
Opinberingin 16:21
= uml. 20 árslönrir

APR.	NISAN (ABIB)	14. Páskir 15.-21. Høgtíð hinna ósúrگاðu breyða 16. Frumgróðurin verður ofraður	Jordan floymir upp um árbakkarnar av regni og bráðnaðum kava		Bygg	
	IJJAR (SIV)	14. Seinkaðar páskir	Turra tíðin byrjar, yvirhønur klárt		Hveiti	
MAI	SIVAN	6. Vikuhøgtíðin (hvítusunna)	Summarhiti, klár luft		Hveiti, tíðliga stadnar fíkur	
JUNI	TAMMUZ		Hitin veksur, nógv døgg í støðum		Fyrstu vindrúvurnar	
JULI	AB		Heitasta tíðin		Summarfrukt	
AUG.	ELUL		Hitin stendur við		Dadlur, vindrúvur og fíkur	
SEPT.	TISJRI (ETANIM)	1. Lúðrablastur 10. Bótardagurin 15.-21. Leyvsalahøgtíðin 22. Hátiðarsamkoma	Summarið endar, heystregnið byrjar		Pløging	
OKT.	HESJVAN (BUL)		Eitt sindur av regni		Oljuber	
NOV.	KISLEV	25. Tempulvígsluhøgtíðin	Meiri regn, kuldi, kavi í fjøllunum		Kríatúrini tikið inn fyrri veturin	
DES.	TEBET		Kaldasta tíðin, regnar illa, kavi í fjøllunum		Tað spírar og sprettur	
JAN.	SEBAT		Lýggjari veður, regnið heldur fram		Mandlutrøini blóma	
FEBR.	ADAR	14. og 15. Purim	Torusláttur og heglingur		Lín	
MARS	VEADAR	Skotmánaður lagdur aftrat sjev ferðir hvørt 19 ára skeið				